

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÁ ČINNOST PÁCHANÁ V SOUVISLOSTI
S DIVÁCKÝM NÁSILÍM**

Autor práce: Aleš Janouch

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná forma studia

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií 2022

2022

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Aleš Janouch

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost
Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia: Kombinovaná
Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Trestná činnost páchaná v souvislosti s diváckým násilím

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: *Crime committed in connection with spectator violence*

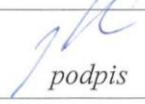

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií
Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, titul): Jiří Hruška, JUDr. Ph.D.
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): 11/2020

Cíl bakalářské práce:

- 1/ Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím.
- 2/ Vedlejším cílem bude naznačení postupu při analýze rizik na stadionech a následná reakce odpovědných orgánů v podobě aplikace bezpečnostních opatření proti těmto rizikům.

Student: Aleš Janouch	9. 4. 2021 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška Ph. D.	9. 4. 2021 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25. 5. 2021 datum	 podpis
Prorektorka pro studium a vnitřní záležitosti: RNDr. Růžena Ferebauerová	26. 5. 21 datum	 podpis
Pověřený rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	31. 5. 2021 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

JANOUC, A. *Trestná činnost páchaná v souvislosti s diváckým násilím: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2022. 42 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: násilí, divácké násilí, fotbalové násilí, fotbalový chuligán, trestná činnost, trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce

Bakalářská práce (dále jen „práce“) analyzuje trestnou činnost, která je páchána v souvislosti s diváckým násilím na fotbalových stadionech. Práce se zabývá typologií problémových fanoušků, kteří se nejčastěji trestné činnosti dopouštějí, a právní kvalifikací protiprávního jednání, ke kterému na fotbalových stadionech dochází. Následně práce pojednává o trestání protiprávní činnosti z pohledu trestního i správního práva České republiky. Dále se práce zabývá porovnáním rozdílů právní úpravy České republiky v oblasti diváckého protiprávního jednání s legislativní úpravou Velké Británie.

ABSTRACT

JANOUC, A. *The criminal activity committed in connection with spectator violence: bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2022. 42 p. Bachelor thesis supervisor: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Keywords: violence, spectator violence, football violence, football hooligan, criminal activity, punishment of ban from sports, cultural and other social events

The bachelor thesis (further as „thesis”) analyses the criminal activity that is committed in connection with spectator violence at football stadiums. The thesis deals with the typology of problem fans, who most often commit crimes, and with the judicial qualification of illegal acts that occur in football stadiums. Then the thesis discusses the punishment of illegal activities from the perspective of criminal and administrative law of the Czech Republic. Then the thesis deals with the comparison of the differences between the Czech Republic's legislation in the field of spectator illegal acts with the legislation of Great Britain.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíle a metodika práce	11
2 Fenomén diváckého násilí	12
3 Výklad základních pojmů	14
3.1 Agrese.....	14
3.1.1 Příčiny vzniku agrese	15
3.1.2 Kriminální agrese	15
3.2 Násilí.....	16
3.3 Vandalismus	17
3.4 Subkultury	18
4 Typologie „problémových fanoušků“	20
4.1 Charakteristika fotbalových diváků.....	20
4.1.1 Věk	20
4.1.2 Pohlaví.....	21
4.1.3 Vzdělání, sociální a ekonomické postavení	21
4.1.4 Politické názory	22
4.2 Struktura fotbalových diváků	22
4.2.1 Fotbaloví diváci.....	22
4.2.2 Fotbaloví fanoušci	23
4.2.3 Fotbaloví chuligáni.....	23
4.2.4 Fotbaloví vandalové	24
5 Právní kvalifikace skutku – protiprávní jednání na stadionech	25
5.1 Trestné činy	25
5.2 Přestupky	31
6 Tresty za divácké násilí	34
7 Zainteresované subjekty a jejich činnost při postihu diváckého násilí.....	36

7.1	Subjekty bezprostředně řešící projevy diváckého násilí	36
7.2	Ostatní zainteresované organizace.....	39
8	Právní úprava Velké Británie týkající se řešení projevů diváckého násilí.....	42
9	Shrnutí – uvedení rozdílů právních úprav	47
	Závěr.....	49
	Seznam použitých zdrojů	51
	Seznam zkratk	56

Úvod

Trestná činnost páchaná na fotbalových stadionech a v souvislosti s fotbalovými utkáními je negativní jev, se kterým je možné se v nějaké z podob setkat téměř na každém fotbalovém stadionu, a to jak v České republice, tak i v ostatních zemích světa. Jedná se o společenský a bezpečnostní problém posledních desetiletí, při kterém dochází k porušování zájmů chráněných zákonem. Divácké násilí proto představuje velmi aktuální téma. Ačkoli se nejedná v případě diváckého násilí o tak závažnou trestnou činnost jako například organizovaný zločin, i tak stále představuje bezpečnostní hrozbu, převážně pro slušné sportovní diváky.

Toto téma si autor pro zpracování bakalářské práce vybral z toho důvodu, že dlouhodobě působí v pořádkové jednotce Policie České republiky a má tedy k dané problematice poměrně blízko, neboť tyto jednotky se ve velké míře zabývají diváckým násilím, a to jak z pohledu prevence, tak zejména z pohledu represe.

Práce je rozdělena do osmi kapitol, ve kterých se autor zabývá danou problematikou diváckého násilí v souvislosti s fotbalovými zápasy. První kapitola popisuje stanovený cíl práce a zvolenou metodiku jejího zpracování. Ve druhé kapitole bakalářské práce je vymezen fenomén diváckého násilí a autor se zabývá teoretickým popisem počátků diváckého násilí a jeho historií, a to jak v České republice, tak v zahraničí. Následující kapitola se věnuje vysvětlení základních pojmů, mezi které náleží agrese, násilí, vandalismus a subkultury. V další kapitole je blíže rozebrána typologie problémových fanoušků. Pátá kapitola se zabývá jednotlivými trestnými činy, jež jsou v souvislosti s diváckým násilím nejčastěji páchaný. Navazující kapitola se věnuje postihům za projevy diváckého násilí. V sedmé kapitole je obsažen výčet subjektů zainteresovaných v řešení diváckého násilí a popis jejich činnosti v této oblasti. V závěrečné kapitole je charakterizována právní úprava Velké Británie, která se bezprostředně týká řešení problému diváckého násilí. Obsahem části práce je i prezentace hlavních rozdílů právních úprav řešících projevy diváckého násilí v České republice a ve Velké Británii a na základě toho byly nastíněny v závěru práce některé úvahy lege de ferenda.

V souvislosti s diváckým násilím na fotbalových stadionech je potřeba si uvědomit, že preventivní opatření, kterými se práce rovněž zabývá, jsou prvořadá. V tomto ohledu nestačí pouze projevy diváckého násilí potlačit a poté uložit adekvátní tresty jeho aktérům, neboť tato opatření nemají zásadní vliv na eliminaci vzniku násilí. Za stěžejní lze považovat zavedení funkčních preventivních opatření, jež budou účinně

působit na jednotlivé faktory přispívající ke vzniku diváckého násilí. Například důsledné dodržování zákazu prodeje alkoholu v době konání fotbalových utkání či důkladné kontroly osob vstupujících na stadion a jejich monitoring.

1 Cíle a metodika práce

Bakalářská práce se zabývá trestnou činností páchanou v souvislosti s diváckým násilím. Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím. Práce se bude věnovat především diváckému násilí na fotbalových stadionech, kde k tomuto negativnímu jevu dochází nejčastěji a kde představuje zásadní společenský problém, se kterým jsou spojena i bezpečnostní rizika.

Vedlejším cílem bude zjištění jednotlivých odlišností české právní úpravy vztahující se k problematice diváckého násilí v porovnání s odpovídající zahraniční právní úpravou ve vybrané zemi EU nebo třetí zemi a případná formulace návrhů de lege ferenda.

Autor při práci použije obsahovou analýzu literárních a dalších zdrojů, ze které bude vytvořen ucelený náhled na problematiku diváckého násilí na fotbalových stadionech a v souvislosti s fotbalovými zápasy.

Pro dosažení stanovených cílů byly uplatněny následující metody zkoumání:

- studium právníkové a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- deskriptivní metoda,
- základní metodou zpracování práce byla teoretická analýza doplněná o další logické metody,
- komparační metoda,
- interdisciplinární přístup.

V důsledku restriktivních opatření přijatých v souvislosti s šířením epidemie koronaviru SARS-CoV-2, kvůli nimž došlo k výraznému omezení osobních kontaktů mezi občany, došlo na základě souhlasu vedoucího bakalářské práce ke změně vedlejšího cíle, který byl aktuálně stanoven následovně:

Zjištění jednotlivých odlišností české právní úpravy vztahující se k problematice diváckého násilí v porovnání s odpovídající zahraniční právní úpravou ve vybrané zemi EU nebo třetí zemi a případná formulace návrhů de lege ferenda.

2 Fenomén diváckého násilí

Divácké násilí není pouze záležitostí posledních desetiletí, ale má stejně dlouhou a bohatou historii jako samotné sportování a závodění. Veřejné závody a hry byly brány jako napínavá a vzrušující zábava pro velké masy diváků. Již ve starověku bylo náplní závodů a her poskytnout divákům vzrušující zábavu a vyvolat rostoucí emocionální napětí i s následným vybitím a psychickým uvolněním. Podle antických pramenů již při pořádání starověkých olympijských her se diváci rozdělovali na příznivce jedné či druhé stáje například podle barev, což umožnilo vznik zainteresovaných diváků. Díky tomu prožívaly mnohatisícové davy diváků intenzivně se svou stájí úspěch i nezdár, který byl emočně umocněn kolektivností prožitku. Jedním z prvních dokumentovaných případů diváckého násilí, které vyústilo do závažné celospolečenské akce, jsou výtržnosti během her ve starověku. V byzantské říši v období 491 až 532 našeho letopočtu diváci čtyřikrát zapálili cirk (hippodromos) při závodech vozatajů a k potlačení následných výtržností musela být nasazena císařská garda. K vyvrcholení výtržností došlo v roce 532, kdy divácké nepokoje přerostly v politicky motivované povstání, jež se z vozatajských závodů rozšířilo až do Konstantinopole a v následných bojích zahynulo 30 000 lidí. Zvládnutí a kontrola diváků byly již od počátku fandění problémem.¹

Divácké násilí se přeneslo později i do dalších oblastí, například fotbalu, v souvislosti s nímž se tato práce diváckým násilím zabývá. Vznik fotbalu se odhaduje na dobu kolem 7. století a první informace o fotbale v dochovaných záznamech se objevují kolem 12. století. První zmínky o konání fotbalových utkání, ve kterých docházelo k potížím s fanoušky, pocházejí z období 14. století, kdy anglický král Eduard II. zakázal fotbal v Londýně, neboť při fotbale byl ve městě velký hluk. Nebyl ale zdaleka posledním panovníkem, který fotbal zakázal, neboť i po něm se našla řada panovníků, již fotbal zakázali. Tehdy však fotbal neměl dnešní podobu, neexistovala žádná pravidla, při hře bylo dovoleno téměř vše a zápasy se odehrávaly mezi jednotlivými vesnicemi.²

V posledních desetiletích je však divácké násilí spojováno převážně se současným fotbalem a stalo se alarmujícím společenským fenoménem. Divácké násilí je nejčastěji chápáno jako negativní, převážně násilné chování, které má přímou souvislost s fotbalovým utkáním. Nejedná se však pouze o násilné a nevhodné chování diváků na

¹ SLEPIČKA, P. a J. PEKÁREK. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia, 1990, s. 11-15. Spartakus (Olympia). ISBN 80-7033-012-0.

² SMOLÍK J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie, a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008, s. 280. ISBN 978-80-903556-3-7.

fotbalových stadionech, ale i mimo ně. Dalším znakem diváckého násilí je páchání takového násilí v rámci vymezených skupin, které se hlásí ke konkrétním klubům či státům. V průběhu posledních desetiletí docházelo k nárůstu případů diváckého násilí. Vznikaly nebezpečné dobře organizované chuligánské skupiny, které se dopouštěly výtržností a fyzického násilí. Na tyto skupiny se postupem času nabalovali i členové jiných extremistických skupin. S těmi se do oblasti diváckého násilí dostalo i mnoho dalších protiprávních jednání, například rasistické projevy. Vzhledem k tomuto rozmachu bylo nutné proti takovému negativnímu protispolečenskému jevu přijmout nová účinná opatření. Problém diváckého násilí přerostl do mezinárodních měřítek, stalo se dokonce několik tragédií spojených s mezinárodními fotbalovými utkáními. Při těchto nepokojích došlo k tragickým úmrtím fanoušků. Tyto události vyvolaly jednání na úrovni států, jehož cílem bylo vytvoření jednotného účinného mechanismu pro boj s diváckým násilím. V roce 2016 Česká republika i další státy podepsaly Úmluvu Rady Evropy o komplexním přístupu k ochraně, bezpečnosti a poskytování služeb při fotbalových zápasech a dalších sportovních akcích. Z této úmluvy vyplynuly povinnosti pro jednotlivé státy mající za cíl eliminaci diváckého násilí. V České republice se do těchto aktivit zapojilo Ministerstvo vnitra ČR, Policie ČR, územní samosprávné celky a fotbalové svazy i jednotlivé kluby.³

³ Kriminalita: divácké násilí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit. 24. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

3 Výklad základních pojmů

V této kapitole budou vysvětleny základní a nejdůležitější pojmy, které souvisejí s fenoménem diváckého násilí. Ve vztahu k diváckému násilí se bude jednat především o jeho projevy a příčiny, které tyto násilné projevy způsobují. Oblast diváckého násilí je velmi bohatou oblastí pojmů, kterými se zabývá více vědních oborů, a ty budou v textu popsány pro jednodušší orientaci v práci a její snazší pochopení.

3.1 Agrese

Pojmem agrese se zabývá mnoho vědních oborů, a proto nelze podat jednotnou definici tohoto výrazu. Z pohledu psychologie se jedná o chování, které patří k přirozeným vlastnostem člověka, a proto se jedná o velmi složitou problematiku, která obsahuje velice rozsáhlou oblast rozmanitých jevů.⁴ Agrese jako taková je nejčastěji popisována výčtem jejích nejvýraznějších projevů podle způsobu zkoumání. Z psychologického hlediska se jedná o „útočné či výbojné jednání, projev nepřátelství vůči určitému objektu, úmyslný útok na překážku, osobu, předmět stojící v cestě k uspokojení potřeby.“⁵ Ze sociologického hlediska je pak agrese označována jako „chování, které cíleně směřuje ke způsobení negativních důsledků jiné osobě s úmyslem poškodit ji.“⁶ Agresí se dokonce zabývá i pedagogika, která pro ni má označení „mravní vada.“⁷ Nebezpečnější formou agrese je skupinová agrese, která má formu, „při níž nejen počet členů, ale vzájemná psychologická podpora a ztotožnění se se sledovaným cílem mnohonásobně zvyšuje sílu a nebezpečnost výsledné agrese.“⁸ Toto jednání je možné pozorovat právě při hromadných narušeních veřejného pořádku ve spojitosti s diváckým násilím.

⁴ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000, s. 157. ISBN 80-7178-475-3.

⁵ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 22. ISBN 978-80-262-0873-0.

⁶ VÝROST, J. a I. SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008, s. 268. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8.

⁷ KOUDELKOVÁ, A. *Psychologické otázky delikvence*. Praha: Victoria Publishing, 1995, s. 29. ISBN 80-7187-022-6.

⁸ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 23. ISBN 978-80-262-0873-0.

Za agresi lze v širším pohledu brát i verbální projevy, jako jsou slovní urážky, nadávky nebo různá urážlivá či posměšná hesla. Projevem agrese může být i destruktivní chování ve smyslu touhy jedince ničit věci či někomu ubližovat.⁹

3.1.1 Příčiny vzniku agrese

Příčiny vzniku agrese nelze přesně specifikovat, neboť agresivní chování má jako vrozenou dispozici každý člověk. Stejně jako je tomu i u jiných vrozených dispozic, i v případě agrese není tato vlna u všech lidí stejná. Mění se v závislosti na různých aspektech, jako jsou třeba historické a sociokulturní prostředí, tradice dané populace. Jednoznačnou příčinou agrese je i delikventní prostředí, ve kterém člověk vyrůstal, neboť existují některé subkultury a sociální skupiny, které agresivní chování nejen tolerují, ale dokonce jej vyžadují a považují ho za vhodné a nutné. V případě, že člověk vyrůstal v prostředí, kde některý z rodičů byl příznivcem nebo členem takové sociální skupiny a byl tímto směrem veden, je u něj předpoklad agresivního chování vysoký, neboť takové jednání považuje za samozřejmé.¹⁰ Agrese s přihlédnutím k její přirozenosti a univerzálnosti může mít mnoho podob a zároveň ne každá agrese musí být závadová či mít kriminální podobu.

3.1.2 Kriminální agrese

Ve spojitosti s diváckým násilím připadá v úvahu jako nejprůhodnější kriminální agrese. Kriminální agresi lze označit jako případ, kdy „*agrese svým obsahem a způsobem útočí na zájmy a hodnoty chráněné právním systémem.*“¹¹ I přes poměrně jasnou specifikaci je kriminální agrese velice širokou oblastí, a lze ji rozdělit na kriminální agresi reaktivní, která je nepřipravená a neplánovaná, a na kriminální agresi promyšlenou, jež je plánovaná a promyšlená. V případě diváckého násilí převážně v podání chuligánských skupin je možné použít oblast instrumentálního násilí, jehož klíčovou vlastností je použití agrese k dosažení společného konkrétního cíle. S tím souvisí i odreagovaná agrese, která přichází ve chvíli, kdy je v útočnickovi nahromaděná agrese a cílem je ji uvolnit, ale předem nesleduje konkrétní cíl. V této spojitosti se jedná o emocionální doprovod, který rozděluje dále kriminální agresi na útočnou a defenzivní. V případě útočné agrese je tato

⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000, s. 158. ISBN 80-7178-475-3.

¹⁰ VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999, s. 275-277. ISBN 80-7178-214-9.

¹¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000, s. 164. ISBN 80-7178-475-3.

agrese emočně spjata se zlostí, nenávistí či vztekem. Naopak defenzivní agrese je provázena pocity strachu či nebezpečí.¹²

Agrese ve svých podobách za okolností, kdy dojde k jejímu úplnému odbrzdění, může přejít do fáze brutality. V této fázi dochází k nepřiměřenému násilí.

3.2 Násilí

Pro pojem násilí, stejně jako tomu je u agrese, nelze najít přesnou definici. Násilí je podle některých vysvětlení třeba chápat jako „uplatňování síly“¹³ Násilí má stejně jako agrese mnoho podob. Podle WHO (Světová zdravotnická organizace) je násilí vysvětlováno jako „*záměrné použití nebo hrozba použití fyzické síly proti sobě samému, jiné osobě nebo skupině či společnosti osob, které působí nebo má vysokou pravděpodobnost způsobit zranění, smrt, psychické poškození, strádání nebo újmu.*“¹⁴ Tuto definici organizace stanovila v roce 1995. Násilí v této podobě zaznamenalo vzestup v souvislosti se sledováním televizních pořadů obsahujících násilné či drastické scény u „8 % populace z podprůměrné na nadprůměrnou úroveň.“¹⁵

Násilí v souvislosti s pácháním trestné činnosti popisuje § 119 trestního zákoníku, který specifikuje, že „trestný čin je spáchán násilím i tehdy, je-li spáchán na osobě, kterou pachatel uvedl do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem.“¹⁶ V případě zákona je potřeba pojem násilí přesně vymezit v souvislosti a formě, v jaké je používáno. „*Pojem násilí není v zákoně definován. Při jeho výkladu je třeba vzít vždy v úvahu souvislost, v níž je znaku „násilí“ použito. V teorii se rozlišuje: a) násilí ve formě vis absoluta, tj. násilí, které zcela vylučuje jiné než požadované chování oběti, kdy složka vůle u oběti zcela chybí (např. oběť je svázána takovým způsobem, který zcela vylučuje vlastní jednání);*

b) násilí ve formě vis compulsiva, tj. násilí, které nemá za cíl zcela vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku, který však není neodolatelný, a proto se složka vůle u oběti projevuje, ale je ovlivněna prováděným

¹² ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000, s. 164. ISBN 80-7178-475-3.

¹³ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 342. ISBN 978-80-262-0873-0.

¹⁴ Violence prevention. *World Health Organization* [online]. 2022 [cit. 20. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/violence-prevention>

¹⁵ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 343. ISBN 978-80-262-0873-0.

¹⁶ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1161. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

násilím (např. bitím s pohrůzkou, že toto bude pokračovat až do té doby, dokud oběť nepodlehne a nesplní požadavek pachatele). V obou případech je však násilí použití fyzické síly k překonání nebo zamezení odporu (ať už kladeného nebo jen očekávaného). Násilí může směřovat přímo proti osobě, která je k něčemu nucena, nebo proti jiné osobě, kdy násilí např. na dítěti nebo jiné osobě blízké je prostředkem působení na vůli bezprostřední oběti. Násilí také může směřovat proti věci. I zde se může jednat o nátlak na vůli oběti, např. rozbíjení bytového zařízení s cílem dosáhnout vydání cizí věci.“¹⁷

Násilí z pohledu problematiky diváckého násilí, které je pácháno převážně v souvislosti s fotbalovými zápasy samotnými diváky, je charakteristické sounáležitostí jeho aktérů k nějakému klubu. Divácké násilí je plánované a je pácháno relativně vymezenou či ohraničenou skupinou aktérů a má opakovaný nebo manifestační charakter.

Na stadionech je takové násilí „způsobeno komplexem společensko-historických souvislostí, specifických atributů sportu a jeho zvláštním postavením ve společenském životě, úrovně společenského vědomí dané společností, psychických zvláštností jednajících členů společnosti. Dále je nepřímě ovlivňováno mírou schopnosti všech prostředků společenského působení (kulturní instituce, masová komunikace, politika, jazyk) ovlivňovat postoje a chování členů společnosti. Zvlášť se jako významné jeví výše uvedená abstrakta vstupující do procesu osvojování světa dětí a mládeže, která ovlivňují jejich socializaci.“¹⁸ Z násilí se tak stává na stadionech rituál, který je doprovázen různými obřady a zároveň je přenášen na mladší generace diváků, které se s diváckým násilím sžívají a socializují se do chuligánských skupin.¹⁹

3.3 Vandalismus

V případě vandalismu se z pohledu psychologie jedná o „primitivní ničení kulturních hodnot, potěšení z ničení“²⁰. Do vandalismu se však nezahrnují rasové akty, akty vykonané z pomsty či dokonce terorismus. Slovo vandalismus je odvozeno od zpusošení Říma kmeny Vandalů, ke kterému došlo v roce 445. Od tohoto činu v roce

¹⁷ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 1161-1162. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

¹⁸ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 104. ISBN 978-80-7435-362-8.

¹⁹ Tamtéž, s. 121.

²⁰ HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 664. ISBN 978-80-262-0873-0.

1794 odvodil biskup H. Gregoire tento výraz a použil jej pro činy, při nichž dochází k bezdůvodnému, evidentně zbytečnému a hrubému ničení majetku. Vandalové se zaměřují na ničení veřejných prostor, zaparkovaných automobilů, jejich terčem se mohou stát i bezbranná zvířata jako kočky či psy a v poslední době i koně. V praxi jsou známé případy, kdy parda opilých mladíků nejprve štvála bezbrannou ovci a poté ji polili benzínem a zapálili. V souvislosti s diváckým násilím se vandalství odehrává na stadionech ničivým a destruktivním chováním, zapalováním sedadel a bezdůvodným ničením vybavení stadionu. Vandalské činy vyvolávají v okolí silné negativní reakce, neboť většina lidí toto chování odsuzuje a považuje je za primitivní, zbytečné a iracionální. Nepochopitelnost motivace vandalských činů ještě více pohoršuje okolí vzhledem k nesmyslnosti a zbytečnosti takových aktů namířených často na neživé terče. Vzniklý rozruch a šok okolí v souvislosti s řáděním vandalů je ale pro pachatele vandalských činů důvodem k jejich páchání.²¹

3.4 Subkultury

Subkultura je termín, který nelze popsat konkrétní definicí, neboť se jí zabývá více vědních oborů. Jednou z mnoha definic je pojetí psychologické, podle něhož je subkultura „*kultura uznávanými hodnotami odlišná od kultury dominantní, již je ale součástí.*“²² Ze sociologického a antropologického hlediska se jedná se o skupinu lidí, která má společné charakteristické rysy. Takovou skupinu charakterizuje společný názor, vymezené zájmy a poměrně jasná ohraničenost. V souvislosti s diváckým násilím se jedná o skupiny, které spojuje příslušnost ke konkrétnímu klubu, což je základním znakem takové subkultury. Mají společný zájem, symboly prokazující příslušnost ke konkrétnímu klubu, svá jasná pravidla a rituály. Takové skupiny jsou ohraničené a mají vymezenou společnou ideologii. Členové takové subkultury se často řadí k více subkulturám, a i v případě fanouškovské subkultury se do ní začlenily například i členové ultrapravicových subkultur. Subkultura fotbalových fanoušků se vyvíjí a mění podle aktuálních okolností, jako jsou změny zákonů, nová preventivní restriktivní opatření a v neposlední řadě v závislosti na výsledcích jednotlivých klubů, neboť úspěch či neúspěch klubu má vliv na nárůst základny fanoušků. Tendence subkultury reagovat a přizpůsobovat se situaci se v poslední době využívá k pozitivnímu ovlivnění hlavně v souvislosti s diváckým

²¹ ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000, s. 169-171. ISBN 80-7178-475-3.

²² HARTL, P. a H. HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015, s. 574. ISBN 978-80-262-0873-0.

násilím. S tímto cílem a účelem vznikají různé fanouškovské projekty, řízené jednotlivými kluby.²³ Tyto „fanprojekty“ jsou velmi rozšířené především v Německu, jedním z takových projektů je Fanprojekt Leipzig. V rámci tohoto projektu pracovníci klubu pracují s mládeží v sociálně-pedagogickém kontextu.²⁴

²³ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 54-60. ISBN 978-80-7435-362-8.

²⁴ *Fanprojekt* [online]. Nedat. [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.fanprojekt-leipzig.de/>

4 Typologie „problémových fanoušků“

4.1 Charakteristika fotbalových diváků

Pro pozdější rozbor trestné činnosti páchané diváky je třeba rozčlenit různorodou skupinu diváků a určit, o jaké druhy diváků se vlastně jedná. Diváci v hledišti se od sebe odlišují v mnoha ohledech, a to sociálním postavením, věkem, ideologickým postojem, pohlavím, národností, ale i majetkovými poměry. Jedná se o velice rozlišnou skupinu lidí, což zvyšuje potenciální možnost vzniku konfliktu. Rozdílné názory diváků na průběh hry, verdikty rozhodčích nebo výkon jednotlivých týmů, to vše přispívá k tvorbě ideálního prostředí pro agresivní projevy diváků.²⁵ Analýzou struktury diváků navštěvujících fotbalové stadiony a vyznačujících se shodnými vlastnostmi a charakteristikou lze získat přehled o početním zastoupení jednotlivých skupin v hledišti. Na základě tohoto rozdělení je možné vyhodnotit míru rizika výskytu protiprávního jednání. Skupiny diváků budou v práci rozčleněny podle klíčových vlastností: věku, pohlaví, politického názoru, vzdělání, sociálního a ekonomického postavení.

4.1.1 Věk

Věková struktura fanoušků fotbalových utkání je velice různorodá, ale největší zastoupení v hledištích mají mladší diváci a diváci středního věku. Jedná se hlavně o diváky mezi 15. až 30. rokem.²⁶ Pokud je provedena komparace diváků podle jejich věku a mírou jejich agresivního chování, je patrné, že agresivita fanoušků s rostoucím věkem prokazatelně klesá. Největší podíl agresivních diváků lze nalézt ve věkové skupině do 15 let, a to 64,3 %.²⁷ „*Mládež je ve svých reakcích zpravidla spontánnější než dospělí diváci, snáze se identifikuje se svými hráčskými idoly či klubem, je ve svých názorech obecně radikálnější než dospělí diváci a zároveň je zpravidla emočně labilnější.*“²⁸ Z uvedených skutečností je patrné, že nejrizikovější skupinou fotbalových diváků jsou nejmladší návštěvníci fotbalových utkání.

²⁵ SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada, 2008, s. 138-9. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2562-8.

²⁶ SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 34. ISBN 978-80-246-1838-8.

²⁷ Tamtéž, s. 80.

²⁸ Tamtéž, s. 35.

4.1.2 Pohlaví

Při fotbalových zápasech se na rozdíl od jiných sportů nachází v hledišti 81,1 %²⁹ fanoušků mužského pohlaví. „Mezi příčiny může patřit to, že divácký zájem o fotbal se utváří mnohdy již od dětství, kde je typičtější návštěva fotbalového stadionu syna s otcem.“³⁰ Fotbalu se již od dětství věnuje aktivně převážná většina chlapců, čímž se u mužů zvyšuje pozdější velká obliba fotbalu, neboť k němu mají blíže. V posledních letech však přece jen narůstá i počet diváků ženského pohlaví.

4.1.3 Vzdělání, sociální a ekonomické postavení

Největší diváckou skupinou jsou lidé s dosaženým vzděláním na středním odborném učilišti (37,1 %³¹) nebo na základní škole (26,5 %³²), což koresponduje do určité míry se skutečností, že největší část diváků se nachází ve věku mezi 15. až 30. rokem. Dá se předpokládat, že určitá část těchto fanoušků stále studuje a je předpoklad, že dosáhnou vzdělání vyššího. V souvislosti s touto skutečností se ukazuje, že největší zastoupení mezi diváky mají z hlediska zaměstnanosti studenti (39,2 %³³). Zajímavé je, že třetí nejpočetnější skupinou diváků (11,1 %³⁴) jsou osoby, které vykonávají vysoce kvalifikovanou práci či zastávají místa vedoucích ve firmách. Naproti tomu bychom mezi diváky našli jen minimum nezaměstnaných (2,3 %³⁵). Je potřeba zmínit, že celková struktura diváků podle jejich vzdělání a zaměstnanosti se výrazně liší od struktury fanoušků, kteří se na sportovních utkáních projevují agresivně. „U dospělé populace mají agresivně se projevující diváci největší podíl mezi nekvalifikovanými dělníky a nezaměstnanými. Za zajímavé lze pokládat rovněž zjištění o největším zastoupení agresivně se chovajících diváků ve skupině těch, kteří se zařadili mezi bohaté jedince.“³⁶ Na závěr lze konstatovat, že není přímá spojitost mezi sociálním postavením diváků a jejich účastí na násilí.

²⁹ SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 33. ISBN 978-80-246-1838-8.

³⁰ Tamtéž, s. 33.

³¹ Tamtéž, s. 39.

³² Tamtéž, s. 39.

³³ Tamtéž, s. 40.

³⁴ Tamtéž.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž, s. 81.

4.1.4 Politické názory

Návštěvníci inklinující k násilí a vandalismu jsou veřejností považováni především za fotbalové chuligány a příznivce extremistických politických názorů, nejčastěji jako přívrženci krajní pravice a hnutí skinheads, a to především v důsledku rasistických projevů při fotbalových utkáních. Je známo, že část fotbalových chuligánů se skutečně hlásí k ultrapravicovým politickým názorům, avšak nelze vyslovit všeobecný závěr, že fotbalový chuligán je zároveň pravicovým extremistou. Samotní fotbaloví chuligáni odmítají, že by jejich činnost souvisela s politikou, a jejich skupiny jsou striktně apolitické i při prezentaci fanoušků na tribunách.³⁷

4.2 Struktura fotbalových diváků

Fotbalové diváky lze rozdělit do skupin podle jejich chování a jejich nebezpečnosti. Tyto skupiny se dělí do tří základních skupin:

- a) fotbaloví diváci,
- b) fotbaloví fanoušci,
- c) fotbaloví chuligáni.³⁸

4.2.1 Fotbaloví diváci

Jedná se o diváky, kteří chodí sledovat fotbalová utkání s neutrálním postojem a hru vnímají jako společenskou zábavu. Konečný výsledek sportovního utkání pro ně není na prvním místě, ale chtějí se bavit pěkným zážitkem a napětím. Většinou se jedná o sportovní diváky, kteří sledují i jiné sporty a nemají vyhraněnou příslušnost ke konkrétnímu klubu. Rovněž nenosí klubové symboly. Do této skupiny diváků patří také sponzoři, VIP hosté, kteří berou sportovní utkání spíše jako druhořadé, neboť na prvním místě je jejich sebeprezentace a jde jim zejména o vzájemnou komunikaci s osobami podobného postavení. V případě sponzorů jde o vzájemné domlouvání obchodů a uzavírání dohod.³⁹

³⁷ SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010, s. 55. ISBN 978-80-246-1838-8.

³⁸ NIKL, J. a P. VOLEVECKÝ. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, s. 7. ISBN 978-80-7251-249-2.

³⁹ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 25. ISBN 978-80-7435-362-8.

4.2.2 Fotbaloví fanoušci

Tato skupina je již více zainteresována na průběhu a výsledku utkání a je spjata s konkrétním klubem, potažmo konkrétním hráčem. Tito fanoušci nosí klubové symboly jako například vlajky, dresy, čepice a šály. Rovněž se ztotožňují se svým klubem, touží po výhře svého týmu a pro takové fanoušky je typické dělení na „MY“ (fanoušci našeho týmu) a „ONI“ (fanoušci ostatních týmů). Do této skupiny patří tzv. ULTRAS, kteří tvoří nejpočetnější část fotbalových fanoušků. Pro tyto osoby je příznačné, že chodí do tzv. kotle, výrazně prožívají utkání, nacvičují různé pokřiky a choreografie k povzbuzování svého týmu a jezdí se svým týmem na utkání i do jiných měst, mnohdy i mimo republiku. Další skupinou fotbalových fanoušků jsou ROLIGANS, kteří jsou známí převážně ze Skandinávie. Jedná se o fanoušky, kteří fandí slušným způsobem a při tom používají různé výrazné kostýmy a malování na obličej. Tyto skupiny se nevyhýbají alkoholu, ale nevyhledávají výtržnosti a násilí.⁴⁰

4.2.3 Fotbaloví chuligáni

V této skupině jsou převážně mladí jedinci. Těm se rovněž přezdívá ROWDIES, což znamená „Tvrdé jádro“, jehož členové se silně hlásí ke konkrétnímu klubu a jednotlivé skupiny mají vlastní názvy. Ve větší míře konzumují alkohol a jejich hlavním cílem není na stadionu sledovat utkání, ale vyvolat konflikt s chuligány druhého týmu. Často dochází i ke konfliktům mimo stadion, kde si jednotlivé chuligánské skupiny domlouvají násilně střety za předem domluvených podmínek. Členové těchto skupin prokazují svou příslušnost k chuligánům nošením vybraných oděvních značek, jako je například Lonsdale, PittBull, Thor Steinar, Hooligan a dalších.⁴¹

Chuligánské skupiny mají své vůdce, kteří skupinu organizují a řídí, což umožňuje sjednocení. Vůdci chuligánských skupin se vzájemně znají, komunikují mezi sebou a domlouvají si tak vzájemné násilné střety. Proto aby se při střetech vyhnuli konfrontaci s bezpečnostními složkami, domlouvají jejich průběh na místech mimo fotbalové stadiony, například v sousedních parcích. Střety jsou plánované a mají svá „pravidla“, která vůdci skupin domluví předem. Jedná se hlavně o počet osob, které se

⁴⁰ KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 25-26. ISBN 978-80-7435-362-8.

⁴¹ Tamtéž, s. 26-27.

budou střetu účastnit v každé skupině, zda budou povolené nějaké zbraně, či se bude jednat pouze o čistě fyzický střet.

4.2.4 Fotbaloví vandalové

Tato skupina se neřadí mezi fotbalové diváky, neboť jejich činnost nemá přímou návaznost na konkrétní utkání, ale cílem této skupiny je využít anonymitu davu kvůli ničení majetku, prezentování extremistických a rasistických názorů. V této skupině se nacházejí například členové extremistických hnutí jako skinheads. Tato skupina má velmi blízko k vyvolávání násilí.⁴²

Vandalismus těchto osob často napomáhá k odstartování a eskalaci násilí ze strany dalších skupin diváků. Například pokud v hledišti mezi diváky hostujícího týmu dojde k poškozování vybavení stadionu, ničení nebo hanobení symbolů domácího týmu, může dojít ke konfliktu s příznivci domácího týmu. K atmosféře v davu se poté ještě přidávají emoce na základě vývoje probíhajícího utkání.

⁴² KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013, s. 25-28. ISBN 978-80-7435-362-8.

5 Právní kvalifikace skutku – protiprávní jednání na stadionech

Při páchání diváckého násilí dochází k porušování jak zájmů chráněných zákonem, tak i k překračování společenských norem a morálních zásad. Práce se však zabývá diváckým násilím z pohledu trestního práva a správního práva. V následujících kapitolách bude práce pojednávat o trestných činech a přestupcích, které jsou v souvislosti s diváckým násilím páchány nebo jejich spáchání připadá v úvahu.

5.1 Trestné činy

Trestní právo v České republice je odvětvím veřejného práva, které určuje, jaká společensky škodlivá jednání jsou trestnými činy a jaké trestní sankce lze za taková jednání uložit. „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně. K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.*“⁴³ V souvislosti s tím je potřeba si uvědomit, že trestní represe má pouze pomocnou úlohu a k použití trestněprávních norem dochází v případech, kdy nestačí prostředky jiných právních odvětví.⁴⁴

- **Ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví § 122 trestního zákoníku**

V souvislosti s konáním fotbalových utkání dochází na fotbalových stadionech i mimo prostory stadionů k fyzickým střetům převážně chuligánských supin, při kterých může docházet k jednání naplňujícímu skutkovou podstatu trestného činu ublížení na zdraví a těžké újmy na zdraví. K takovému jednání může docházet při střetech chuligánských skupin mezi sebou nebo například s pracovníky pořadatelské služby a bezpečnostní agentury. Objektem uvedeného trestného činu je zájem na ochraně zdraví. Zákonné vymezení pojmů ublížení na zdraví a těžká újma na zdraví je obsaženo v § 122 trestního zákoníku. „*Ublížením na zdraví se rozumí způsobení takového stavu, při kterém dochází k porušení normálních tělesných nebo duševních funkcí. Je to tedy stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění (či poranění). Tento stav znemožňuje či*

⁴³ Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR, a. s.

⁴⁴ FRYŠTÁK, M. *Trestní právo hmotné: stav k 1.9.2012*. 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 9. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-158-0.

znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, výkon obvyklých činností. Má nepříznivý vliv na každodenní způsob života poškozeného. Nevyžaduje se však, aby tato porucha poškozenému znesnadňovala jeho obvyklý způsob života nějakým zásadním způsobem. Zpravidla vyžaduje lékařské ošetření, i když nutně nezanechává trvalé následky. Není tedy zcela přechodného rázu.⁴⁵ Ze soudní praxe pak vyplývá, že zdravotní potíže musí poškozeného omezovat na běžném způsobu života nejméně 7 dnů. V praxi není vyžadováno, aby nastala pracovní neschopnost, neboť není zásadním kritériem, a přihlíží se i k příznakům, jako je bolest, u níž je podstatná její intenzita a doba trvání.⁴⁶ Jedním z takových případů je i událost, ke které došlo na fotbalovém utkání Sparty a Plzně, kdy jeden z chuligánů hodil do publika světlici, která poté vybuchla a poranila patnáctiletou dívku, jež musela být převezena do motolské nemocnice.⁴⁷

- **Rvačka § 158 trestního zákoníku**

Při domluvených střetech chuligánů může docházet k naplnění znaků skutkové podstaty uvedeného trestného činu. K naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je nezbytnou podmínkou „vzájemné napadání nejméně tří osob, přičemž všichni aktéři jsou zároveň útočníky a zlé nakládání je tak intenzivní, že ohrožuje jejich život nebo zdraví.“⁴⁸ Objektem uvedeného trestného činu je také zájem na ochraně zdraví. Pachatelé rvačky jsou zároveň obětí, neboť při rvačce dochází k vzájemnému napadání více osob, jejichž úmysl je napadat další osoby, a v důsledku tohoto jednání je běžné, že dojde ke zranění pachatelů. Za účastníka rvačky nejsou považovány osoby, které se do takového konfliktu zapojí s úmyslem mu zamezit.⁴⁹ V souvislosti s tímto ustanovením lze zmínit událost z pražského metra ze září roku 2012, kde došlo ke rvačce chuligánů Slavie a Sparty, do níž se zapojilo více než deset osob. Pět účastníků této rvačky následně zadržela policie.⁵⁰

⁴⁵ DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 312. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.

⁴⁶ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 563. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁴⁷ HREJZEK, L. Primitiv z Plzně! Podívejte se, jak fotbalový chuligán poranil nevinou fanynku. *Expres.cz* [online]. 2019 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.expres.cz/sport/sparta-plzen-svetlice-zranena-fanynka-video-policie-fanousci-plzne-chuligani.A190310_194549_dx-sport_lare

⁴⁸ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 511. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.

⁴⁹ Tamtéž, s. 511.

⁵⁰ Kvůli rvačce v metru stíhá policie už pět fotbalových chuligánů Slavie. *Metro* [online]. 2012 [cit. 1. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.metro.cz/kvuli-rvacce-v-metru-stiha-policie-uz-pet-fotbalovych-chuliganu-slavie-13p-praha.aspx?c=A121011_131554_co-se-deje_rab

- **Loupež § 173 trestního zákoníku, krádež § 205 trestního zákoníku**

Jedná se o dva samostatné trestné činy. Zákonné vymezení pojmu loupež je obsaženo v § 173 trestního zákoníku a pojmu krádež v § 205 trestního zákoníku. Tyto trestné činy jsou záměrně společně uvedeny v jedné kapitole, neboť v případě diváckého násilí spolu těsně souvisejí. Objektem v případě trestného činu krádeže je zájem společnosti na ochraně majetku a u trestného činu loupeže je zájem na ochraně osobní svobody a majetku. V případě loupeže se pachatel zmocní cizí věci násilím nebo pohrůzkou násilím.⁵¹ V souvislosti s diváckým násilím se může v praxi jednat například o případy získávání tzv. trofejí, a to když chuligán z jedné skupiny se násilím zmocní například šály, čepice nebo vlajky člena jiné chuligánské skupiny. Za násilí je v tomto případě považováno například stržení šály z krku nebo situace, kdy skupina chuligánů obklíčí osamocené člena jiné chuligánské skupiny a pod pohrůzkou násilím po něm útočníci požadují vydání takových předmětů. V těchto případech není rozhodující cena získaného předmětu. Příkladem takového protiprávního jednání může být i případ z roku 2018, kdy chuligáni Baníku Ostrava zinscenovali závadu na vozidle, aby přinutili zastavit vozidlo fanoušků Opavy. Následně je násilím donutili, aby jim otevřeli zavazadlový prostor vozidla, ze kterého odcizili klubové vlajky. Při celé události ještě chuligáni poničili zastavené vozidlo opavských fanoušků.⁵²

Odlišností trestného činu krádeže oproti trestnému činu loupeže je potřeba splnění jiných zákonem stanovených podmínek. A to, aby odcizením předmětu byla způsobena škoda nikoli nepatrná, byl takový čin spáchán vloupáním, pachatel krádeže se pokusil ponechat si věc bezprostředně po jejím odcizení násilím, odcizení věci, kterou měl jiný při sobě nebo na sobě, spáchá takový čin na území, na němž je prováděna evakuace osob, popřípadě spáchá takový čin, ač byl za obdobný čin v posledních třech letech pravomocně odsouzen nebo potrestán.⁵³

- **Poškození cizí věci § 228 trestního zákoníku**

Během řádění fotbalových chuligánů dochází mnohdy během výtržností k ničení majetku. K poškození různého majetku dochází jak na stadionech, tak i mimo ně, a to

⁵¹ FRYŠTÁK, M. *Trestní právo hmotné: stav k 1.9.2012.* 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 26. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-158-0.

⁵² Zásahovka zadržela fotbalové chuligány, kteří oloupili fanoušky opavského klubu. *Novinky.cz* [online]. 2019 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/zasahovka-zadrzela-fotbalove-chuligany-keri-oloupili-fanousky-opavskeho-klubu-40269708>

⁵³ FRYŠTÁK, M. *Trestní právo hmotné: stav k 1.9.2012.* 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2012, s. 51. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-158-0.

i například u dopravních prostředků již cestou chuligánů na stadiony nebo zpět. Terčem osob, které se tohoto jednání dopouštějí, mohou být sedačky na stadionech, oplocení a další vybavení stadionu. Například při řádění fanoušků během zápasu Baníku Ostrava s týmem FC Opava v roce 2016 muselo být kvůli řádění fanoušků přerušeno utkání již v 17. minutě. Několik fanoušků poškodilo sedadla, a dokonce i výčepní zařízení. Proti těmto fanouškům musela zasáhnout pořadatelská služba a následně i Policie České republiky, která několik fanoušků zadržela pro podezření ze spáchání trestného činu poškozování cizí věci.⁵⁴ K naplnění znaků skutkové podstaty předmětného trestného činu může dojít i posprejováním či popsáním cizí věci.⁵⁵

Jedním z případů, kdy došlo k uvedenému jednání, je událost z listopadu 2007. Při cestě vlakem tehdy skupina asi třiceti chuligánů poškodila vybavení vlaku, kterým cestovali, v hodnotě přibližně 40 tisíc korun.⁵⁶

- **Obecné ohrožení § 272 trestního zákoníku**

K naplnění znaků skutkové podstaty tohoto trestného činu může dojít při řádění chuligánů, a to například v souvislosti s používáním pyrotechniky v hledištích, zapalováním sedaček nebo odcizených vlajek soupeře, kvůli čemuž může dojít ke vzniku paniky u velkého množství lidí. „*Objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně života nebo zdraví lidí nebo zájem na ochraně cizího majetku. Tyto chráněné zájmy nemusí být obecně nebezpečným jednáním ohroženy všechny, i když tomu tak zpravidla bývá. Postačí i ohrožení nebo porušení jen jednoho z uvedených zájmů.*“⁵⁷ Příkladem obecného ohrožení je i událost ze srpna 2019, kdy během fotbalového utkání na stadionu v Edenu zapálilo několik chuligánů Slavie pyrotechniku přímo v hledišti mezi ostatními diváky, kde se nacházely i malé děti. Odpálení pyrotechniky přímo v diváckém sektoru způsobilo silné zadýmení tribuny, což vyvolalo paniku a došlo k ohrožení zdraví dalších diváků.⁵⁸

⁵⁴ Řádění chuligánů? Mezi zadrženými jsou dva cizinci, policie sčítá škody. *iSport.cz* [online]. 2016 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-domaci-souteze-druha-liga/280564/radeni-chuliganu-mez-zadrzenymi-jsou-dva-cizinci-policie-scita-skody.html>

⁵⁵ JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017, s. 615-616. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.

⁵⁶ Hooligans: Za poškození vlaku prý může policie. *Olomoucký deník* [online]. 2007 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/fotbal_region/slavia-ultras-napadeni20071126.html

⁵⁷ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 2528. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁵⁸ Policie zná jména některých fotbalových chuligánů, kteří v Edenu házeli pyrotechniku. *Novinky.cz* [online]. 2019 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policie-zna-jmena-nekterych-fotbalovych-chuliganu-keri-v-edenu-hazeli-pyrotechniku-40292313>

- **Násilí proti úřední osobě § 325 trestního zákoníku**

Výčet osob, které jsou považovány za úřední osobu, je uveden v ustanovení § 127 trestního zákoníku. V souvislosti s diváckým násilím připadají v úvahu především příslušníci bezpečnostního sboru nebo strážníci obecní policie. K naplnění skutkové podstaty tohoto činu dochází při střetech chuligánů s policisty, a to i mimo prostory stadionu. V minulosti bylo toto jednání doménou chuligánů, kteří se nevyhýbali střetům s policií. V současné době je páchání této trestné činnosti na ústupu a dochází k ní zřídka. K tomuto stavu přispěla hlavně preventivní opatření jako kamerové systémy, které provádějí monitoring diváků, a dále adresný ticketing. Tato a další preventivní opatření budou podrobněji popsána v dalších kapitolách. Příkladem zmiňovaného trestného činu je událost z května 2021 v Uherském Hradišti, kde jeden z chuligán uherskohradištského klubu kopl do policejního vozidla. Následně dvoučlenná hlídka prováděla zákrok proti této osobě a při tom byla napadena nejméně šesti chuligány. Policisté utrpěli drobná zranění.⁵⁹

- **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání § 337 trestního zákoníku**

Nárůst případů této protiprávní činnosti má přímou souvislost se zavedením trestní sankce zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce. „*Účelem trestu je ochrana společnosti a nutnost zamezit pachateli v páchání dalších trestných činů a vést ho k tomu, aby se pro budoucnost páchání trestné činnosti vyvaroval. K tomu slouží různé převýchovné programy a další metody uplatňované v průběhu výkonu trestu.*“⁶⁰ Fotbaloví diváci převážně z řad chuligánů se i přes vyslovený zákaz dopouštějí této trestné činnosti tím, že se snaží dostat na fotbalové zápasy do prostor stadionů. Tohoto jednání se dopouštějí s plným vědomím, že mají vyslovený zákaz sportovní, kulturní a jiné společenské akce. Prevencí proti páchání tohoto protiprávního jednání je spolupráce Policie České republiky s Probační a mediační službou, která uloží v době konání fotbalových utkání povinnost osob s vysloveným zákazem vstupu na sportovní,

⁵⁹ Drama v Uherském Hradišti: Opilí chuligáni napadli policejní hlídku. Pět zadržených! *Blesk.cz* [online], 2021 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/blesk-sport/396327/drama-v-uherskem-hradisti-opili-chuligani-napadli-policejni-hlidku-pet-zadrzenych.html>

⁶⁰ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s 2913. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶¹kulturní a jiné společenské akce dostavit se na určenou služebnu Policie České republiky.

- **Výtržnictví § 358 trestního zákoníku**

Páchání trestného činu výtržnictví patří k nejčastějším trestným činům páchaným v souvislosti s diváckým násilím. Jeden ze znaků provedení tohoto trestného činu přímo cílí na nežádoucí jednání fotbalových chuligánů. Podle něho se výtržnictví dopustí ten, kdo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, a podmínkou je, aby se tak stalo na místě veřejnosti přístupném.⁶² „*Výtržností se rozumí jednání, které závažným způsobem (hrubě) narušuje veřejný klid a pořádek a je pro ně typický zjevně neuctivý a neukázněný postoj pachatele k zásadám občanského soužití (R 44/1990). Je to na rozdíl od hrubé neslušnosti zpravidla fyzické nebo psychické násilí, které je namířeno proti osobám i věcem (bezdůvodné napadání personálu v restauraci, hrubé rušení průběhu taneční zábavy apod.)*“⁶³ Příkladem naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu může být událost z dubna 2019. Při této události vyrazila sedmičlenná skupina příznivců FK Jablonec, kteří měli na hlavách kukly, na veřejně přístupný pozemek kynologického cvičiště vedle fotbalového stadionu. Tam se nacházelo několik osob v dresech Slovanu Liberec. Jablonečtí fanoušci je začali nejprve slovně urážet a poté je napadli pěstmi. Při tomto incidentu došlo ke zranění tří osob v dresech Slovanu.⁶⁴

- **Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod**

V souvislosti s diváckým násilím spolu tyto trestné činy souvisejí a často jsou páchany zároveň. Ve spojitosti s diváckým násilím se setkáváme především se sprostými pokřiky, skandováním a urážlivými gesty. V poslední době lze na českých stadionech zaznamenat projevy nesnášenlivosti hlavně vůči muslimům a islámu obecně. „*Hanobení je subjektivní, hrubě urážlivý projev směřující k hrubému znevážení některého národa, jeho jazyka, některé etnické skupiny nebo rasy, anebo skupiny obyvatel republiky pro*

⁶¹ Trest zákazu vstupu. *Probační a mediační služba* [online]. Nedat. [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/trest-zakazu-vstupu/>

⁶² ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s 3032. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶³ Tamtéž, s. 3034.

⁶⁴ Jablonečtí chuligáni vtrhli ke kynologům, zbili fanoušky v dresech Liberce. *Idnes.cz* [online]. 2019 [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/liberec-jablonec-derby-fanousci-kukly-obvineni-policie-vytrznictvi.A190426_091023_liberec-zpravy_jape

jejich politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání. „Hanobením“ je každé úmyslné snižování vážnosti. Může se projevovat v jakékoli formě, výslovně nebo zahaleně.“⁶⁵ K takovému jednání dochází převážně ze strany chuligánů, mezi kterými, jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, se nacházejí i skupiny osob extrémní pravice. Tyto skupiny využívají tuto scénu k propagaci svých ideologií, šíření a podněcování nenávisti z rasových, etnických či náboženských důvodů. „Podněcováním je třeba rozumět projev, kterým pachatel zamýšlí vzbudit u jiných osob nenávist k některému národu, etnické skupině, rase, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob, anebo vyvolat jednání dalších osob vedoucí k omezování práv a svobod jejich příslušníků. Trestný čin je dokonán již projevem, jehož obsahem je podněcování. K vyvolání nenávisti nebo k jednání směřujícímu k omezování práv a svobod příslušníků některého národa, etnické skupiny nebo rasy nemusí dojít. Podobně je tomu i u náboženství, třídy nebo jiné skupiny osob.“⁶⁶ V posledních letech se do popředí dostává nenávistné chování v souvislosti s odlišnou barvou pleti hráčů, kteří se stávají terčem pokřiku, hanlivých zvuků či jiných projevů diváků, což je v současnosti často medializováno.

Jedním z takových případů je i událost, ke které došlo v listopadu 2017, kdy skupina chuligánů v barvách SK Sigma Olomouc napadla v tramvaji Afričana žijícího již 10 let v České republice. Napadený muž popsal situaci slovy: „Začali na mě rvát, že jsem černá huba a špinavej negr. Křičeli, že bych se měl vrátit do Afriky a že černoši a Židi by měli jít do plynu.“⁶⁷ Následně chuligáni muže fyzicky napadli.

5.2 Přestupky

Při výtržnostech diváků v souvislosti s fotbalovým utkáním dochází i k páchání řady přestupků. „Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.“⁶⁸

⁶⁵ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 3015. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁶⁶ Tamtéž, s. 3019.

⁶⁷ KRIST, T. Olomoučtí chuligáni zbili v tramvaji Afričana, ostatní lidé přihlíželi. *iDnes.cz* [online]. 2017 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/praha/zpravy/african-napadeni-olomouc-fanousci-sigma-bohemians.A171109_121743_praha-zpravy_nuc

⁶⁸ Zákon č. 251/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR, a. s.

- **Přestupky proti veřejnému pořádku**

Taxativní výčet těchto přestupků je obsažen v § 5 zákona číslo 251/20016 Sb., o některých přestupcích. V souvislosti s diváckým násilím připadají v úvahu přestupky fyzických osob uvedené v odstavci 1 citovaného ustanovení pod písmeny a) až j). Skutková podstata přestupku uvedená pod písmenem i) citovaného zákona zase umožňuje postihovat fanoušky, kteří porušují návštěvní řády stadionů, v nichž jsou stanoveny podmínky, jejichž cílem je udržení veřejného pořádku. V návštěvních řádech jsou upraveny podmínky vstupu na fotbalový stadion včetně taxativně vyjmenovaných zákazů, mezi něž patří například zákaz používání pyrotechniky a nevhodného chování. Duplicitně jsou zde vyjmenovány volnou formou i protiprávní jednání postihovaná příslušnými právními normami, například vyslovovat, rozlišovat či veřejně projevat rasistické, hanlivé, vulgární nebo dobrým mravům odporující slogany či zobrazení.⁶⁹ Skutková podstata přestupku v ustanovení písmene j) dopadá na případy, kdy si fanoušci při cestě na utkání nebo přímo na fotbalovém stadionu maskují obličej, aby ztížili či znemožnili svou identifikaci a vyhnuli se tak možným postihům za jinou protiprávní činnost. Trestání tohoto jednání je zásadní pro omezení anonymity jednotlivých fanoušků a zamezení následnému páchání další protiprávní činnosti.

- **Přestupky proti občanskému soužití**

Skutkové podstaty těchto přestupků jsou obsaženy v § 7 zákona o některých přestupcích. Objektem je v tomto případě zájem na ochraně společenských zájmů a hodnot.⁷⁰ Občanské soužití je možné podle rozsudku Městského soudu v Praze chápat takto: „*Občanské soužití jako tzv. neurčitý právní pojem můžeme definovat jako určitý souhrn ustálených pravidel jednání a chování ve společnosti, který je založen na respektování práv ostatních lidí, jejichž dodržování v určitém čase a místě je ve společnosti obvyklé.*“⁷¹ Občanské soužití je tedy neurčitý pojem a v konkrétních případech je potřeba zohlednit, zda jednání naplňuje skutkovou podstatu některého přestupku proti občanskému soužití uvedeného v tomto zákoně. V praxi zde připadají

⁶⁹ Návštěvní řád Fotbalového stadionu Střelecký ostrov. *SK Dynamo České Budějovice* [online]. 2015 [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.dynamocb.cz/zobraz.asp?t=navstevni-rad>

⁷⁰ JEMELKA, L. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 901. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

⁷¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2011, č.j. 1 A 24/2010-22.

v úvahu přestupky fyzických osob, při nichž se nejčastěji jedná o verbální útoky fanoušků.

- **Přestupky proti majetku**

Skutkové podstaty těchto přestupků jsou uvedeny v § 8 zákona o některých přestupcích. Objektem ustanovení tohoto paragrafu je ochrana majetku. Každý z přestupků proti majetku má v trestním zákoníku uvedený korespondující trestný čin. Rozhodujícím faktorem, zda se jedná o přestupek, či trestný čin, je výše způsobené škody.⁷² V praxi se může jednat například o odcizení klubových symbolů či jiných předmětů nebo poškozování vybavení stadionu a o tom, zda se bude jednat o přestupek, anebo již o trestný čin, v tomto případě rozhoduje výše škody.

JEMELKA, L. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020, s. 982. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

6 Tresty za divácké násilí

V trestněprávní rovině jsou za projevy diváckého násilí ukládány tresty podle trestního zákoníku. Od 1. 1. 2010 byl do trestního zákoníku zaveden nový druh trestu - zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce upravený v § 76 trestního zákoníku. Jedná se o alternativní trest, který odsouzeným zakazuje účastnit se vybraných sportovních akcí a nařizuje spolupráci s Probační a mediační službou. Pracovníci Probační a mediační služby dále pracují s takto odsouzeným v rámci sociálních a psychologických programů.⁷³ „Zákon nestanoví žádnou minimální výměru tohoto trestu. Je však třeba, aby uložený trest splnil svůj účel, a proto nebude zpravidla přicházet v úvahu jeho stanovení v kratší výměře než několik měsíců.“⁷⁴ Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce lze uložit v případě, že se pachatel dopustí trestného činu úmyslně a v souvislosti s návštěvou sportovní nebo kulturní akce. Lze jej uložit i samostatně v případě, že vzhledem k okolnostem spáchání takového činu není potřeba uložení jiného trestu. Souvislost s návštěvou sportovní akce je chápána široce proto, že není třeba, aby byl takový čin spáchán přímo na fotbalovém stadionu, ale postačí, stane-li se tak při přesunu na stadion či při cestě z utkání. Cesta na stadion patří mezi nejčastější případy, kdy dochází k protiprávnímu jednání fanoušků, zejména jde o různé rvačky a výtržnosti.

Význam tohoto trestu spočívá ve vyslovení zákazu účastnit se stanovených sportovních a kulturních akcí a jeho horní hranice je 10 let. Účelem této sankce je preventivně působit na výskyt diváckého násilí, neboť problémová osoba, která má uložen takový, trest se nemůže účastnit stanovených sportovních akcí. K dodržení tohoto zákazu se používají i další opatření, která stanoví odsouzenému probační úředník. Příkladem může být povinnost odsouzeného dostavovat se v době konání sportovního utkání na oddělení Policie České republiky. Za příkladnou spolupráci odsouzeného s probačním úředníkem a Policií České republiky má odsouzený možnost požádat o podmíněné upuštění od výkonu zbytku trestu po vykonání jeho poloviny.⁷⁵

Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce se pozitivně projevil jako účinné opatření proti diváckému násilí, a to i tím, že jej lze využít

⁷³ Trest zákazu vstupu. *Probační a mediační služba* [online]. Nedat. [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/trest-zakazu-vstupu/>

⁷⁴ ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012, s. 849. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

⁷⁵ Tamtéž, s. 845-854.

i v případech, kde před zavedením tohoto trestu připadal v úvahu trest odnětí svobody, který by byl zjevně významnějším zásahem do života pachatelů diváckého násilí. Z údajů Probační a mediační služby vyplývá, že „nejnižší počet uložených trestů zákazu vstupu byl zaznamenán v roce 2010, kdy došlo zároveň i k jeho zavedení. Za celý rok bylo uloženo pouze 7 trestů. V následujících letech začal počet uložených trestů zákazu vstupu stoupat. Svého maxima dosáhl v roce 2014, kdy bylo uloženo 74 trestů. Od té doby se trest ustálil v rozmezí 50–70 případů ročně. Výkyv nastal v roce 2018, kdy bylo zaevidováno pouze 41 trestů. K výkyvu došlo také v roce 2020. Za celý rok 2020 napadlo 43 nových trestů zákazu vstupu. V porovnání s rokem 2019 tak došlo k poklesu o 25,9 %. Z počtu 43 nově uložených trestů v roce 2020 bylo uloženo jedno trestní opatření zákazu vstupu mladistvému.“⁷⁶ Z uvedených údajů je patrné, že tento trest jako opatření proti diváckému násilí je stále aktuální.

⁷⁶ Agendy Probační a mediační služby v letech 2016–2020. *Probační a mediační služba* [online]. 2021 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/09/statistiky_agendy_pms_2016-2020.pdf

7 Zainteresované subjekty a jejich činnost při postihu diváckého násilí

Na prevenci a postihování trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím se přímým nebo nepřímým způsobem podílí řada subjektů a organizací, ať už státních či soukromých. Společným cílem těchto subjektů je společnými silami zabránit diváckému násilí.

7.1 Subjekty bezprostředně řešící projevy diváckého násilí

- **Policie České republiky**

Policii České republiky nelze vzhledem k široké škále jejich činností specifikovat jasnou definicí a pro její definování je často užíván výčet jejich úkolů a vlastností. „*Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor zřízený zákonem České národní rady ze dne 21. června 1991. Slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku, chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. Plní rovněž úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony, předpisy Evropských společenství a mezinárodními smlouvami, které jsou součástí právního řádu České republiky.*“⁷⁷ Při plnění úkolů se Policie ČR zabývá také řešením projevů diváckého násilí, neboť jak je z uvedené citace patrné, má za úkol ochranu veřejného pořádku. Policisté při bezpečnostních opatřeních provádějí doprovody fanoušků na stadiony, chrání majetek a bezpečnost osob. V případě potřeby provádějí zákroky nezbytné k odvracení narušení veřejného pořádku a nápravě do původního stavu. To se týká i prostoru v okolí fotbalových stadionů i jejich prostorách.⁷⁸ Pro zlepšení prevence v oblasti diváckého násilí byla podepsána **Dohoda mezi Policií České republiky a Českomoravským fotbalovým svazem.**⁷⁹

Policie České republiky tedy podle dřívějšího ujednání s Českomoravským fotbalovým svazem (dnešní název je Fotbalová asociace ČR) nenahrazuje na stadionech pořadatelskou službu, ale zajišťuje veřejný pořádek mimo stadion na místech, která nemá

⁷⁷ O Policii ČR. *Policie České republiky* [online]. ©2021 [cit. 10. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

⁷⁸ MACEK, P. a D. ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, s. 18-21. ISBN 978-80-7251-264-5.

⁷⁹ IBEHEJ, J. Podpis Dohody mezi ČMFS a Policií ČR. *Policie České republiky* [online]. 2009 [cit. 18. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/podpis-dohody-mezí-cmfs-a-policií-cr.aspx>

ve správě provozovatel stadionu a kde je větší koncentrace majetku nebo hrozí narušení veřejného pořádku. Na stadionech zasahuje pouze na žádost pořadatele v situacích, kdy již pořadatelská služba nezvládá situaci řešit vlastními silami. Po skončení utkání dohlíží Policie České republiky na odchod fanoušků. Policie České republiky při bezpečnostních opatřeních spolupracuje s obecní policií a hlavním pořadatelem fotbalového utkání.⁸⁰

- **Obecní policie**

Strážníci obecní policie při fotbalových utkáních provádějí činnost podle zákona 553/1991 Sb., *o obecní policii* ve znění pozdějších předpisů. Svou činností strážníci pomáhají Policii ČR s dohledem na dodržování veřejného pořádku včetně vyhlášek obce. Činnost strážníků obecní policie se soustřeďuje hlavně na prostory mimo stadiony, kde strážníci odhalují a řeší zjištěné přestupky v souladu se zákonem o obecní policii. Podle zákona o obecní policii má právo se na strážníky obrátit kdokoli, a to včetně pořadatele, kterému následně strážníci poskytnou potřebnou pomoc v rozsahu svých úkolů stanovených zákonem o obecní policii.⁸¹

- **Fotbalové kluby**

Hlavním úkolem fotbalových klubů je především vytvoření vhodných bezpečnostních a preventivních opatření na svých stadionech. Jedná se o soubor opatření proti páčání diváckého násilí a pro eventuální odhalování jeho pachatelů. Na základě dohod a ujednání mezi fotbalovými kluby a Policií České republiky jsou pořadatelé fotbalových utkání povinni zajistit účinné oddělení jednotlivých diváckých sektorů, vybavení stadionu dostatečným kamerovým systémem s dostatečnou rozlišovací schopností individuální identifikace jednotlivých fanoušků a nezbytného počtu pořadatelů. Důležitým úkolem fotbalových klubů je i komunikace s fanoušky a koordinace organizovaných skupin fanoušků při výjezdech na utkání, kde klub hraje v roli hostujícího týmu. Povinností klubů je určení hlavního pořadatele pro komunikaci s Policií České republiky a vzájemné předávání informací. Dalším významným atributem je návštěvní řád fotbalových stadionů, jehož součástí je zákaz vnášení nebezpečných předmětů jako pyrotechniky a zákaz vstupu nebezpečných fanoušků pod vlivem alkoholu

⁸⁰ MACEK, P. a D. ZÁMEK. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, s. 56-57. ISBN 978-80-7251-264-5.

⁸¹ NIKL, J. a VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2, s. 53-54.

a drog do prostor stadionu.⁸² Školení členů pořadatelské služby by mělo zahrnovat tyto teoretické a praktické oblasti:

- stanovení bezpečnostních postupů při fotbalových zápasech,
- základní znalosti platné legislativy související s diváckým násilím,
- zvládnutí komunikační techniky, zejména při konfliktních situacích,
- používání pozorovací a identifikační techniky,
- postup při provádění vstupních kontrol,
- řešení vzniklých konfliktů,
- poskytnutí první pomoci a znalost požární ochrany,
- postup při evakuaci stadionu
- spolupráce se záchrannou službou a s Policií České republiky.⁸³
- **Pořadatelská služba**

Pořadatelská služba je úzce spjata s fotbalovým klubem, který ji zajišťuje a dává jí potřebné instrukce k zajištění veřejného pořádku na fotbalovém stadionu. Členové pořadatelské služby musí být označeni dobře identifikovatelným způsobem, například reflexní vestou s nápisem pořadatel, aby tak byli snadno rozeznatelní od ostatních diváků. Pořadatelská služba plní různé úkoly. Mezi ně náleží střežení kabin hráčů, rozhodčích a také hrací plochy. Kromě toho zároveň plní preventivní úkoly již při vstupu diváků na stadion, kde provádí důsledné kontroly vstupenek a tím zajišťuje, aby nedošlo k vniknutí fanoušků do soupeřova sektoru. Kontroluje návštěvníky, aby nevnášeli zakázané předměty na stadion, například pyrotechniku či zbraně. Následně instruuje diváky, kde se nacházejí jejich místa.⁸⁴ Členové pořadatelské služby monitorují fanoušky a v případě zjištění jejich nevhodného chování takového fanouška vykážou ze stadionu. Pokud je zjištěn konkrétní návštěvník, páchající protiprávní jednání, pořadatelská služba ho předává Policii České republiky k provedení dalších úkonů. Základní činnost členů pořadatelské služby je obsažena v brožůře vydané ministerstvem vnitra s názvem Bezpečí na sportovních utkáních – manuál pro fotbalové kluby. V tomto dokumentu je náplň činnosti pořadatelů specifikována následovně:

⁸² NIKL, J. a VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2, s. 48-50.

⁸³ Bezpečí na sportovních utkáních – Manuál pro fotbalové kluby. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky, 2008. s. 10, bez ISBN.

⁸⁴ NIKL, J. a P. VOLEVECKÝ. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007, s. 41-51. ISBN 978-80-7251-249-2.

- vpouštění diváků do prostor stadionu a dohled nad nimi,
- fyzická prohlídka prostor stadionu před zápasem a po něm,
- poskytování informací divákům ohledně organizace, infrastruktury a záchranných služeb,
- provádění osobní kontroly příchozích diváků,
- zabránění vstupu diváků do zakázaných prostor stadionu,
- pomoc divákům při hladkém a snadném vstupu na stadion a při odchodu z něj,
- poskytnutí relevantních informací týkajících se diváků, kteří mohou narušovat pořádek, Policii České republiky,
- provádění nezbytných opatření a vyčerpání všech dostupných možností řešení konfliktu před zásahem Policie České republiky a
- předcházení situacím, které by mohly narušit veřejný pořádek.⁸⁵

V případech, kdy dochází k narušení veřejného pořádku na stadionu, musí pořadatelská služba ihned podniknout kroky k zamezení takovému jednání. Je-li však narušení pořádku natolik závažné, že pořadatelská služba není tomuto jednání schopna čelit a zvládnout jej sama, požádá hlavní pořadatel Policii České republiky o provedení zákroku na stadionu.

7.2 Ostatní zainteresované organizace

- **FAČR a LFA**

FAČR je zkratkou pro Fotbalovou asociaci České republiky, která vznikla v roce 2011 přejmenováním původní organizace Českomoravského fotbalového svazu. Ve stejném roce vznikla LFA Ligová fotbalová asociace, kterou založily fotbalové kluby první a druhé ligy. V roce 2016 FAČR a LFA podepsaly společně rámcovou smlouvu, na jejímž základě převzala LFA řízení profesionálních soutěží a stala se tak součástí FAČR. Právě LFA je odpovědná za bezpečnost na fotbalových stadionech a komise FAČR na základě *Disciplinárního řádu* ukládá za jeho porušení tresty.⁸⁶ Organizace FAČR vytvořila stanovy, kde v článku 4 je zmíněno, že „Asociace je členem FIFA a UEFA. Na

⁸⁵ *Bezpečí na sportovních utkáních – Manuál pro fotbalové kluby*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky, 2008, s. 10. ISBN nevedeno.

⁸⁶ Historie LFA. *Ligová fotbalová asociace* [online]. [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.lfafotbal.cz/historie-lfa>

tomto základě: a) plně respektuje jejich předpisy, které jsou pro ni závazné, a zajišťuje respektování těchto předpisů svými členy cestou vydávání svých vnitřních předpisů; b) ve vztahu k nim vystupuje v zájmu českého fotbalu.“⁸⁷ V souvislosti se snahou zajistit co možná největší bezpečí při zápasech podepsala FAČR s Policií České republiky *Dohodu o spolupráci k zajišťování bezpečnosti a pořádku při fotbalových utkáních*, jejímž hlavním smyslem je stanovení jasných podmínek a povinností jednotlivých zúčastněných stran, což má směřovat k vytvoření optimálních bezpečnostních podmínek na fotbalových stadionech. Dalším cílem této dohody bylo zlepšení spolupráce fotbalových klubů s Policií České republiky. V dohodě jsou upraveny technické požadavky na vybavení a bezpečnostní prvky stadionů, kde se konají utkání klubů první a druhé fotbalové ligy. Z dohody dále vyplynula povinnost klubů uzavřít místní ujednání o spolupráci s Policií České republiky v případě rizikových utkání.⁸⁸ Po vzoru zahraničních organizací byla z pokynu LFA vytvořena funkce Supporter Liaison Officer (SLO), což v českém překladu označuje kontaktní osoby pro fanoušky. Tato osoba má mít důvěru fanoušků, ale i klubu a současně Policie České republiky, aby napomohla vzájemné komunikaci.

- **FIFA a UEFA**

UEFA je Unie evropských fotbalových asociací, která je řídicím orgánem evropského fotbalu. Je to asociace, která zastřešuje 55 národních fotbalových asociací v celé Evropě. Je mezinárodní sportovní organizací, která se angažuje v oblasti fotbalového, futsalového a „plážového“ fotbalového dění ve světě. Jejím cílem je mimo jiné zabývat se všemi otázkami souvisejícími s evropským fotbalem, podporovat fotbal v duchu jednoty, solidarity, míru, porozumění a fair play, bez jakékoli diskriminace z důvodu politiky, rasy, náboženství, pohlaví nebo z jakéhokoli jiného důvodu, chránit hodnoty evropského fotbalu, prosazovat a chránit etické normy a řádnou správu v evropském fotbale, udržovat vztahy se všemi zúčastněnými stranami zapojenými do evropského fotbalu a podporovat a chránit své členské asociace pro celkový prospěch evropské soutěže. Orgány, jejichž prostřednictvím UEFA jedná, jsou Kongres UEFA, Výkonný výbor UEFA, prezident UEFA a orgány vytvořené UEFA pro výkon

⁸⁷ Fotbalová asociace České republiky, Stanovy Fotbalové asociace České republiky. *Fotbal.cz* [online]. 2019 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

⁸⁸ Dohoda Policie-FAČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2021 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/dohoda-policie-facr-pdf.aspx>

spravedlnosti. V souladu s vyjmenovanými principy se snaží bojovat s násilím na fotbalových utkáních a v poslední době i s rasismem.⁸⁹

FIFA je Mezinárodní federace fotbalových organizací a ve světě je nejvýše postavenou organizací, která je nadřizena i organizaci UEFA. Stejně jako UEFA se věnuje veškerému fotbalovému dění a okolnostem souvisejícím s fotbalem včetně diváckého násilí. Provádí kontroly a dohled nad fotbalovými kluby, řeší problémy s diváckým násilím a uděluje sankce za porušení zásad a pravidel, které stanovila na základě vzájemných dohod. FIFA rovněž vytváří a koordinuje kampaně proti diváckému násilí a rasismu.⁹⁰

⁸⁹ What UEFA does. *UEFA* [online], 2019 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>

⁹⁰ Stop racism. Stop vilolence. *FIFA* [online], 2020 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.fifa.com/about-fifa/organisation/media-releases/stop-racism-stop-violence>

8 Právní úprava Velké Británie týkající se řešení projevů diváckého násilí

Za kolébku fotbalového chuligánství a diváckého násilí je obecně považována Anglie. V Anglii byla také jako v první zemi na světě založena fotbalová asociace, která v roce 1863 vytvořila první pravidla fotbalu. Tento sport byl v Anglii nesmírně populární, ale zanedlouho se začalo projevovat i divácké násilí. Při utkání týmů North Edenu a Aston Villy, který skončil porážkou Aston Villy 0:5, začali fanoušci napadat hráče obou týmů tyčemi a házením kamenů. V letech 1895 až 1897 uzavřela fotbalová asociace 21 fotbalových hřišť a dalších 23 klubů bylo napomenuto pro nepřípustné chování jejich fanoušků. Špatné chování fanoušků přetrvávalo až do začátku 20. století. Hlavní roli v něm přitom nehrál špatný výkon týmu či sporné rozhodnutí rozhodčího, ale převážně emoční atmosféra vyvolaná v davu.⁹¹

Poté následovalo válečné a poválečné období, které bylo z hlediska diváckého násilí klidné. To se však změnilo v 60. letech 20. století, kdy se ve Velké Británii začalo objevovat divácké násilí v podobě, kterou známe dnes. Přesný vznik současného diváckého násilí jednoznačně časově nelze vymezit. S nástupem tohoto diváckého násilí se začaly objevovat organizované chuligánské skupiny, které si vytvořily vlastní pravidla a identitu a postupně utvořily takzvanou chuligánskou scénu, jež se rozrůstala.⁹² Jednotlivé chuligánské skupiny se často napadaly v době konání fotbalových zápasů, cílem bylo dobytí soupeřovy tribuny (kotle) a získání (odcizení) co největšího počtu předmětů, například klubových vlajek, sloužících k fandění a povzbuzování týmu. „*Cílem bylo zaútočit na fanoušky druhého klubu tak, že je před výkopem vypudili z jejich sektoru za brankou, a poté jim sebrat co nejvíce klubových věcí (vlajky, šály), zasadit jim několik dobře mířených úderů předtím, než zakročí policie.*“⁹³ Tyto potyčky byly často v hledáčku médií, která tyto násilné akce sledovala, neboť se tím zvyšovala i čtenost a prodejnost. Zároveň ale média toto chování zesměšňovala tím, že aktéry označovala jako zvířata a primitivy.

⁹¹ SLEPIČKA, P. a PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia, 1990, s. 26-27. Spartakus (Olympia). ISBN 80-7033-012-0.

⁹² MAREŠ, M., SUCHÁNEK M. a J. SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 37. ISBN 80-903333-0-3.

⁹³ FROSDICK, S. a P. MARSH. *Football hooliganism*, Cullompton: Willan, 2005, s. 17. ISBN 9781843921295.

Jedna z nejznámějších tragických událostí v souvislosti s řádním fotbalových chuligánů se odehrála v roce 1985 v Bruselu. Při utkání finále Poháru mistrů evropských zemí na Heyselově stadionu mezi anglickým FC Liverpool a italským Juventusem Turín došlo ještě před začátkem utkání ke střetu mezi fanoušky, který vyprovokovali chuligáni z Anglie. Během střetu došlo k panice fanoušků Juventusu, masa lidí prolomila ochrannou betonovou zeď, tribuna se zřítila. Na fanoušky Juventusu, kteří nestačili utéct, útočili angličtí chuligáni. To mělo za následek tragédii, při které přišlo o život 42 lidí a 600 lidí bylo zraněno. Anglické kluby byly v důsledku řádní svých fanoušků na pět let vyloučeny z evropských soutěží.⁹⁴

Po této události byla ve velké Británii zavedena nová pravidla - vybudování kamerových systémů na stadionech, přestavění stadionů na místa pouze k sezení a další kroky, jež přispěly k markantnímu snížení diváckého násilí v prostorách stadionů.⁹⁵

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem autor vybral právní úpravu Velké Británie, sloužící k potlačení a vymýcení diváckého násilí, ke komparaci s podobnou právní úpravou České republiky.

Velká Británie v minulosti zaznamenala dynamický nárůst diváckého násilí, které vedlo i k několika tragickým událostem. Z toho důvodu byla vytvořena zcela nová právní úprava, která má za cíl potlačení diváckého násilí a předcházení jeho vzniku:

- **Zákon o sportovních utkáních – Sporting Events (Control of Alcohol etc.) Act 1985**

Tento zákon byl přijat v roce 1985 jako jeden z prvních zákonů, který měl pomáhat k potlačení a prevenci diváckého násilí.

Tento zákon přesně vymezil pravidla pro konzumaci a držení alkoholu v době konání fotbalových utkání. Jako trestné bylo stanoveno jakékoli držení alkoholu, a to nejen na stadionu, ale i při cestách na stadion. Konzumace alkoholu přímo na stadionu je rovněž považována za trestnou. Za porušení tohoto zákona je považováno i držení alkoholu ve vlacích či jiných dopravních prostředcích sloužících pro přepravu osob na sportovní utkání. To se vztahuje i na soukromá vozidla či autobusy pronajaté k přepravě osob na stadiony. Za trestný je považován i pokus pronesení alkoholu na stadion či pokus dostat se na stadion v podnapilém stavu.

⁹⁴ MULLEN, T. Heysel disaster: English football's forgotten tragedy. *BBC* [online]. 2015 [cit. 10. 1. 2022]. Dostupné z <https://www.bbc.com/news/uk-england-merseyside-32898612>

⁹⁵ MAREŠ, M., SUCHÁNEK M. a J. SMOLÍK. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004, s. 60. ISBN 80-903333-0-3.

Dále zákon vymezuje další předměty, jejichž držení či pokus o pronesení na stadion je klasifikováno jako protiprávní jednání. Jedná se o veškeré předměty, kterými lze způsobit zranění osoby, jako jsou skleněné láhve, nože, obušky či jiné nebezpečné předměty. Zvláště zákon zakazuje použít veškerou pyrotechniku a i její pouhé držení či pokus o pronesení na stadion jsou klasifikovány jako trestné. Speciálně jmenuje pyrotechniku, která vyzařuje světlo či produkuje dým. Taková pyrotechnika v České republice je známa jako světlice či dýmovnice. Stejně jako u alkoholu tento zákon zakazuje držení takových předmětů i mimo stadiony. Jedná se rovněž o dopravní prostředky, které jsou využívány pro přepravu diváků na fotbalová utkání. Zákon dává policii pravomoc prohledat osoby, u kterých je podezření, že u sebe mají zakázané předměty.⁹⁶

- **Zákon o fotbalových divácích – Football Spectators Act**

Zákon o fotbalových divácích je dalším důležitým právním předpisem, který Velká Británie v roce 1989 přijala pro potlačení diváckého násilí. Vztahuje se převážně na asociační fotbalové zápasy konané na území Anglie a Walesu. Tento zákon upravuje práva a povinnosti diváků, kteří se účastní zápasu přímo na stadionu. Součástí tohoto zákona bylo zavedení povinnosti prodeje vstupenek na fotbalová utkání pro konkrétní sedadlo oproti předloženému průkazu totožnosti. Díky tomu pořadatelé i další orgány získali dokonalý přehled o jednotlivých divácích na stadionech.

Zákon upravuje i pravidla pohybu po stadionu, neboť každý fanoušek má vstupenku pro konkrétní sedadlo a také pro konkrétní sektor, ve kterém se smí pohybovat. Porušení těchto pravidel je trestné podle ustanovení tohoto zákona. Tímto zákonem byl zřízen také Národní fotbalový licenční úřad, jehož úkolem je přidělování licencí klubům. Národní fotbalový licenční úřad definuje protiprávní jednání, které souvisí s fotbalem, a také se zabývá občanskoprávním vydáváním zákazu vstupu na stadion a spravuje registr problémových fanoušků. Rovněž definuje pravidla pro udělování licencí klubům, které za tímto účelem musí splňovat požadavky na bezpečnost a prevenci, jako je dostatečný kamerový systém, dostatečné oddělení fanoušků či inteligentní turnikety.⁹⁷

⁹⁶ Sporting Events (Control of Alcohol etc.). *Legislation.gov.uk* [online]. 1985 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/57/section/1A>

⁹⁷ Football Spectators Act. *Legislation.gov.uk* [online]. 1989 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37/part/I/crossheading/licences-to-admit-spectators>

- **Zákon o fotbalových přestupcích – Football Offences Act**

Tento zákon byl jako další nástroj pro potlačení diváckého násilí při fotbalových utkáních přijat v roce 1991. Jeho předmětem je převážně problémové a protiprávní chování diváků na stadionech. Skládá se ze tří částí. V první části tento zákon výslovně zakazuje vhazování jakýchkoli předmětů včetně pyrotechniky na hrací plochu nebo jejím směrem. Rovněž zakazuje vhazování uvedených předmětů do prostor určených pro diváky. Z toho plyne, že na fotbalovém stadionu je házení čehokoli trestné.

Ve druhé části se zabývá neslušným či násilným chováním diváků. Zákon stanovuje jako protiprávní jednání jakékoli neslušné chování spočívající ve skandování vulgárních nebo rasistických hesel. Za rasistické se z pohledu zákona považuje jak skandování hesel, tak vydávání pouhých zvuků, které urážejí osoby pro jejich barvu pleti, rasy, národnosti či etnického a národnostního původu. Ve třetí části zákon vymezuje jako trestné úkony vstup diváků na stadion nebo do prostor, kam je veřejnosti přístup zakázán. V ustanovení tohoto zákona je i vymezena doba, po kterou lze podle tohoto zákona fanoušky postihovat, a to dvě hodiny před započatím zápasu a dvě hodiny po ukončení utkání. Mimo tuto dobu se již takové jednání nepovažuje za fotbalový trestný čin.

Na základě tohoto zákona lze potrestat diváky za chování, kterým je napodobován opičí skřek či vhazování banánů na hrací plochu.⁹⁸

- **Zákon o fotbalových výtržnostech – Football Disorder Act**

Smyslem tohoto zákona přijatého v roce 1999 bylo posílení pravomocí při boji s diváckým násilím, a to především z důvodu blížícího se fotbalového šampionátu EURO 2000. Na základě tohoto zákona je totiž možné, aby bylo nařízeno rizikovým fanouškům odevzdání cestovního pasu několik dní před konáním zahraničních utkání a ti tak nemohli vycestovat z území Velké Británie. Dále umožňuje policii na základě stížností fotbalových klubů podání veřejné žaloby na pachatele diváckého násilí, kteří jsou poté povinni dostavit se k soudnímu řízení, kde je jejich případ projednán a je vydáno rozhodnutí. Tento postup je výrazně rychlejší než standardní policejní vyšetřování. Zákon tedy umožňuje uložení civilního zákazu vstupu na sportovní utkání, avšak musí být zřejmé, že jde o osobu, která se dopustila násilného jednání a je riziková. Takto uložený zákaz vstupu je výrazně kratší a pohybuje se v délce dvou až tří let, zatímco zákaz

⁹⁸ Football (Offences) Act. *Legislation.gov.uk* [online]. 1991 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/19/introductionctators>

v trestním řízení lze vyslovit až na 10 let. Dále tento zákon umožňuje zakázat fanouškům používání prostředků veřejné dopravy v době před zahájením utkání i po jeho ukončení.⁹⁹

- **Zákon o Policii – Police Act**

Hlavním důvodem přijetí tohoto zákona v roce 1996 byla snaha o co nejefektivnější způsob snížení vynakládaných prostředků na potlačování diváckého násilí hrazených z veřejných zdrojů, neboť fotbalová utkání jsou soukromou akcí pořádanou soukromými subjekty. Zákon zakládá povinnost fotbalových klubů uhrazení platu veškerým zúčastněným policistům včetně všech jeho složek, jako jsou náklady na přesčasovou mzdu, zdravotní pojištění a rovněž i náklady na techniku, kterou policie využila v souvislosti s fotbalovým utkáním.

Dále stanovuje, že každý klub má určeného policistu, který má na starosti problémové fanoušky daného klubu, spolupracuje se zástupci klubu i s policisty spolupracujícími s jinými kluby.¹⁰⁰

Fotbalové kluby jsou povinny v maximální možné míře zajistit veřejný pořádek vlastními silami v souvislosti s pořádaným utkáním. K tomu kluby využívají bezpečnostní služby, jejichž členové musí podle daného zákona absolvovat povinná školení. Tímto způsobem je docíleno, že se na stadionech v pozicích pořadatelů nacházejí skutečně vyškolení profesionálové.

⁹⁹ Football (Disorder) Act. *Legislation.gov.uk* [online]. 2000 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/25/section/3>

¹⁰⁰ Police Act 1996. *Legislation.gov.uk* [online]. 1996 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/16/contents>

9 Shrnutí – uvedení rozdílů právních úprav

Při pokusu o vzájemné porovnání právních úprav České republiky a Velké Británie je potřeba zmínit, že se v těchto zemích jedná o zcela odlišný právní systém. V České republice se jedná o kontinentální systém práva, zatímco ve Velké Británii se užívá anglosaského právního systému. To je jeden z důvodů, proč pro potlačení projevů diváckého násilí byl zvolen v České republice a Velké Británii zcela odlišný legislativní postup. V České republice se v rámci eliminace diváckého násilí využívá široké škály právních norem, jak bylo již popsáno v předchozích kapitolách, které nebyly vytvořeny pouze pro postihování projevů diváckého násilí. Jedná se o ustanovení, která nejsou spjata pouze s diváckým násilím, ale lze je díky jejich variabilitě užít i k postihování této trestné činnosti. V těchto ustanoveních není taxativně vymezeno konkrétní jednání, které je trestné, jako je tomu v případě právních úprav Velké Británie, kde je například taxativně vymezeno, že je trestné vyhazování předmětů na hrací plochu. V takovém případě je v České republice potřeba toto jednání porovnat se skutkovou podstatou, která ho popisuje jako trestné. Výhodou české právní úpravy však zůstává, že lze podle stejného zákona postihnout stejné protiprávní jednání, ať už je páčáno v souvislosti s diváckým násilím či z jiných pohnutek. V rámci potlačení projevů diváckého násilí uzavřela Policie České republiky dohodu s FAČR. Díky této dohodě byla stanovena pravidla, která napomáhají v prevenci proti vzniku diváckého násilí.

Na rozdíl od České republiky vytvořila a přijala Velká Británie samostatné zákony, které byly vytvořeny speciálně pro řešení projevů diváckého násilí. Tyto právní normy umožňují postihovat pouze trestnou činnost, která je prokazatelně páčána v souvislosti s diváckým násilím. Je proto nezbytné rozlišovat, zda byl čin spáčán v souvislosti s diváckým násilím a zda může být aplikována tato speciální právní úprava, nebo tomu tak není a takový čin se bude posuzovat podle obecné právní úpravy.

Prostřednictvím speciální právní úpravy byly převedeny na jednotlivé subjekty, jako jsou fotbalové kluby a fotbalové asociace, některé pravomoci k řešení diváckého násilí. Jedná se především o ukládání zákazu vstupu na stadiony. Tyto zákazy vydané těmito subjekty se pohybují v občanskoprávní rovině. Na rozdíl od Velké Británie zůstala v České republice kompetence trestat osoby za projevy diváckého násilí pouze v rukou státních orgánů, převážně soudů. Právní úprava Velké Británie rovněž taxativně upravuje podmínky pro kluby, které v případě nesplnění těchto podmínek nezískají licenci k pořádání fotbalových utkání.

Faktorem odlišné koncepce právní úpravy obou zemí týkající se diváckého násilí je fakt, že v Anglii došlo v minulosti v souvislosti s řáděním fotbalových chuligánů k problémům v takovém rozsahu, že v důsledku toho došlo i k řadě tragických událostí, při kterých zemřelo velké množství lidí. Naproti tomu v České republice k takovým tragédiím spojeným s diváckým násilím nedošlo. I z tohoto důvodu, přestože v minulosti se několikrát objevila iniciativa na vytvoření speciálního zákona pro postihování diváckého násilí, nebylo v ČR toto nikdy realizováno.

Speciální právní úprava ve Velké Británii vybavila novými pravomocemi tamní policii, která tak může rozhodovat například o oblasti kolem fotbalového stadionu, o zákazu prodeje alkoholu v určité době před utkáním i po něm.

Jako významná se jeví i povinnost fotbalových klubů podílet se finančně na nákladech spojených se zásahy policie v souvislosti s konáním konkrétního utkání, což kluby nutí, aby se v co největší míře podílely na opatřeních proti diváckému násilí, a to jak v oblasti technického a strategického zabezpečení stadionů, tak i v oblasti „fanprojektů“.

Dále je potřeba zmínit i oblast alternativních trestů, například trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, kde by bylo vhodné stanovení minimální hranice takového trestu, a to například na tři roky, aby nedocházelo k případům, kdy jsou uloženy krátké doby trestů. Rovněž by bylo vhodné vymezit zákonem povinnosti takto odsouzenému, jako je to v případě Velké Británie, kde jsou osoby s takovým trestem určitým způsobem omezeny 24 hodin před i po fotbalovém zápase, což by ušetřilo práci probačním úředníkům, kteří na takové osoby dohlížejí.

Výhodou právní úpravy Velké Británie je vzájemná provázanost zákonů, a to i s jinými právními předpisy, což umožňuje flexibilnější reakce na různé atypické projevy diváckého násilí.

Závěr

Divácké násilí je negativní jev, se kterým se společnost potýká v posledních desetiletích, a to nejen na území České republiky, ale téměř v celém světě, a je značně složité tento jev zcela vymýtit. Došlo ke vzniku chuligánských skupin, pro které se divácké násilí stalo jejich životním stylem a kulturou. Tato subkultura se postupně přenesla i mimo fotbalové stadiony, kde dochází k páchání trestné činnosti a ničení majetku, a tato činnost ohrožuje i divácky nezainteresované lidi.

V první části práce se text zaměřuje na vysvětlení pojmu fenomén diváckého násilí a zároveň stručně popisuje jeho historii a vývoj v České republice i v zahraničí. V kontextu s fenoménem diváckého násilí práce popisuje základní pojmy spojené s touto problematikou, je v ní vysvětlena agrese i příčiny vzniku agrese. Rovněž je popsán pojem kriminální agrese a v neposlední řadě násilí, vandalismus a subkultura. Další část práce se věnuje typologii problémových fanoušků, kteří jsou v práci rozčleněni podle věku, pohlaví, vzdělání, sociálního a ekonomického postavení a politických názorů. Následně je v práci popsána struktura fotbalových návštěvníků, kteří byli na základě studia odborné literatury rozděleni na fotbalové diváky, fanoušky, chuligány a vandaly.

Hlavním cílem bakalářské práce je podrobná charakteristika trestné činnosti páchané v souvislosti s diváckým násilím. Tento cíl byl splněn na základě analýzy odborné literatury v další části práce, kde byla vytipována a popsána nejčastěji páchaná trestná činnost v souvislosti s diváckým násilím. Šlo o ublížení na zdraví, dále velmi častá je rvačka, loupež, krádež, poškozování cizí věci, obecné ohrožení, maření výkonu úředního rozhodnutí, výtržnictví, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod – všechny tyto druhy jsou v práci podrobněji popsány a vysvětleny. Následně jsou v textu uvedeny i nejčastěji páchané přestupky proti veřejnému pořádku, majetku a občanskému soužití.

V dalších kapitolách jsou popsána bezpečnostní opatření a postihy diváckého násilí. V nich práce pojednává o konkrétních činnostech a úkolech v boji proti diváckému násilí všech zainteresovaných subjektů, jako je Policie České republiky, obecní policie, fotbalové kluby, pořadatelská služba, FAČR, LFA, FIFA a UEFA. Poté následuje popis postihování projevů diváckého násilí.

Vedlejší cíl práce, kterým bylo stanoveno zjištění jednotlivých odlišností české právní úpravy vztahující se k problematice diváckého násilí v porovnání s odpovídající zahraniční právní úpravou ve vybrané zemi EU nebo třetí zemi, je naplněn a popsán

v závěrečné části práce. Dále bylo provedeno shrnutí rozdílů právní úpravy České republiky a Velké Británie. Nejprve je stručně popsán historický původ diváckého násilí ve Velké Británii a poté je na základě studia právnické literatury uvedena charakteristika právní úpravy Velké Británie a jsou specifikovány právní normy bezprostředně řešící projevy diváckého násilí, které Británie vydala speciálně pro potírání diváckého násilí.

Vzájemnou komparací rozdílů právních úprav došel autor práce k poznatku, že koncepce právních úprav jsou zcela odlišné, avšak obě jsou pro účel řešení projevů diváckého násilí účinné. Podle názoru autora není potřebná výrazná změna právní úpravy v České republice a ani vytvoření nové právní úpravy, která by se věnovala speciálně diváckému násilí. V současné době jsou legislativní opatření dostačující. Na základě toho se autor domnívá, že by bylo vhodné zaměřit se v této oblasti převážně na preventivní opatření, která by primárně zabránila okolnostem přispívajícím k vzniku diváckého násilí. Dále se autor domnívá, že by bylo vhodné i doplnění dalších alternativních trestů za divácké násilí, jako je tomu ve Velké Británii, aby pachatele tohoto protiprávní jednání bylo možno co nejefektivněji potrestat například zákazem vycestování na mezinárodní zápasy. Dále by bylo vhodné více zainteresovat po finanční stránce fotbalové kluby, jako je tomu ve Velké Británii, aby nebylo vynakládáno zbytečně velké množství veřejných prostředků na práci Policie České republiky při řešení trestné činnosti, která je páchána převážně v souvislosti s fotbalovými zápasy, jež jsou pořádány podnikatelskými subjekty, které z této činnosti profitují.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

ČÍRTKOVÁ, L. *Policejní psychologie*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-475-3.

DRAŠTÍK, A. *Trestní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7478-790-4.

FROSDICK, S., MARSH P. *Football hooliganism*, Cullompton: Willan, 2005. ISBN 9781843921295.

FRYŠTÁK, M. *Trestní právo hmotné: stav k 1.9.2012*. 3., aktualiz. vyd. Ostrava: Key Publishing, 2012. Právo (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-158-0.

HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. Třetí, aktualizované vydání. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0873-0.

JELÍNEK, J. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-236-3.

JEMELKA, L. *Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich: Zákon o některých přestupcích: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2020. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-772-9.

KASAL, J. *Násilí na stadionech jako odraz kultury*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. ISBN 978-80-7435-362-8.

MACEK, P. a ZÁMEK, D. *Policie a hromadná narušení veřejného pořádku*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-264-5.

MAREŠ, M., SUCHÁNEK M. a SMOLÍK J. *Fotbaloví chuligáni: evropská dimenze subkultury*. Brno: Centrum strategických studií, 2004. ISBN 80-903333-0-3.

NIKL, J. a VOLEVECKÝ, P. *Divácké násilí*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-249-2.

SEKOT, A. *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2562-8.

SLEPIČKA, P. a PEKÁREK, J. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha: Olympia, 1990. Spartakus (Olympia). ISBN 80-7033-012-0.

SLEPIČKA, P. *Divácká reflexe sportu*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1838-8.

SMOLÍK J. *Fotbalové chuligánství: historie, teorie, a politizace fenoménu*. Karlovy Vary: Zdeněk Plachý, 2008. ISBN 978-80-903556-3-7.

ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.

VÁGNEROVÁ, M. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9.

VÝROST, Jozef a Ivan SLAMĚNÍK. *Sociální psychologie*. 2., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1428-8.

Elektronické zdroje

Agendy Probační a mediační služby v letech 2016–2020. *Probační a mediační služba* [online]. 2021 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z: https://www.pmscr.cz/wp-content/uploads/2021/09/statistiky_agendy_pms_2016-2020.pdf

ČTK. Kvůli rvačce v metru stíhá policie už pět fotbalových chuligánů Slavie. *Merto* [online]. 2012 [cit. 1. 2. 2022]. Dostupné z: https://www.metro.cz/kvuli-rvacce-v-metru-stiha-policie-uz-pet-fotbalovych-chuliganu-slavie-13p-praha.aspx?c=A121011_131554_co-se-deje_rab

ČTK. Řádění chuligánů? Mezi zadrženými jsou dva cizinci, policie sčítá škody. *iSport.CZ* [online]. 2016 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z: <https://isport.blesk.cz/clanek/fotbal-domaci-souteze-druha-liga/280564/radeni-chuliganu-mez-zadrzenymi-jsou-dva-cizinci-policie-scita-skody.html>

Dohoda Policie-FAČR. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. ©2021 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/dohoda-policie-facr-pdf.aspx>

Fanprojekt [online]. Nedat. [cit. 28. 2. 2022]. Dostupné z: <https://www.fanprojekt-leipzig.de/>

Football (Disorder) Act 2000. *Legislation.gov.uk* [online]. 2000 [cit. 31. 1. 2022].

Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2000/25/section/3>

Football (Offences) Act 1991. *Legislation.gov.uk* [online]. 1991 [cit. 31. 1. 2022].

Dostupné z: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1991/19/introductionctators>

Football Spectators Act 1989. *Legislation.gov.uk* [online]. 1989 [cit. 31. 1. 2022].

Dostupné z:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1989/37/part/I/crossheading/licences-to-admit-spectators>

Fotbalová asociace České republiky, Stanovy Fotbalové asociace České republiky.

Fotbal.cz [online]. 2019 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z: <https://facr.fotbal.cz/uredni-deska-predpisy/231?category=1>

Historie LFA. *Ligová fotbalová asociace* [online]. [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.lfafotbal.cz/historie-lfa>

Hooligans: Za poškození vlaku prý může policie. *Olomoucký deník* [online]. 2007

[cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z: https://olomoucky.denik.cz/fotbal_region/slavia-ultras-napadeni20071126.html

Hop. Jablonečtí chuligáni vtrhli ke kynologům, zbili fanoušky v dresech Liberce.

Idnes.CZ [online]. 2019 [cit. 20. 2. 2022]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/liberec/zpravy/liberec-jablonec-derby-fanousci-kukly-obvineni-policie-vytrznictvi.A190426_091023_liberec-zpravy_jape

HREJZEK, Ladislav. Primitiv z Plzně! Podívejte se, jak fotbalový chuligán poranil

nevinou fanyнку. *Expres.cz* [online]. 2019 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z:

https://www.expres.cz/sport/sparta-plzen-svetlice-zranena-fanynka-video-policie-fanousci-plzne-chuligani.A190310_194549_dx-sport_lare

IBEHEJ, Jaroslav. Podpis Dohody mezi ČMFS a Policií ČR. *Policie České republiky*

[online]. 2009 [cit. 18. 1. 2022]. Dostupné z: <https://>

<https://www.policie.cz/clanek/podpis-dohody-mezi-cmfs-a-policii-cr.aspx>

Kriminalita: divácké násilí. *Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. 2021 [cit.

24. 1. 2022]. Dostupné z: [https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-](https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D)

[146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D](https://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D)

KRIST, Tomáš. Olomoučtí chuligáni zbili v tramvaji Afričana, ostatní lidé přihlíželi. *iDnes.CZ* [online]. 2017 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z:

https://www.idnes.cz/praha/zpravy/african-napadeni-olomouc-fanousci-sigma-bohemians.A171109_121743_praha-zpravy_nuc

Návštěvní řád Fotbalového stadionu Střelecký ostrov. *SK Dynamo České Budějovice* [online]. 2015 [cit. 17. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.dynamocb.cz/zobraz.asp?t=navstevni-rad>

O Policii ČR. *Policie České republiky* [online]. ©2021 [cit. 10. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Police Act 1996. *Legislation.gov.uk* [online]. 1996 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1996/16/contents>

Praha – ok. Policie zná jména některých fotbalových chuligánů, kteří v Edenu házeli pyrotechnikou. *Novinky CZ* [online]. 2019 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/policie-zna-jmena-nekterych-fotbalovych-chuliganu-kteri-v-edenu-hazeli-pyrotechniku-40292313>

Právo. Zásahovka zadržela fotbalové chuligány, kteří oloupili fanoušky opavského klubu. *Novinky CZ* [online]. 2019 [cit. 12. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/krimi/clanek/zasahovka-zadrzela-fotbalove-chuligany-kteri-oloupili-fanousky-opavskeho-klubu-40269708>

Ris. Drama v Uherském Hradišti: Opilí chuligáni napadli policejní hlídku. Pět zadržených! *Blesk CZ* [online]. 2021 [cit. 12. 2. 2022]. Dostupné z:

<https://isport.blesk.cz/clanek/blesk-sport/396327/drama-v-uherskem-hradisti-opili-chuligani-napadli-policejni-hlidku-pet-zadrzenych.html>

Sporting Events (Control of Alcohol etc.) 1985. *Legislation.gov.uk* [online]. 1985 [cit. 31. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1985/57/section/1A>

Stop racism. Stop violence. *FIFA* [online]. 2020 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.fifa.com/about-fifa/organisation/media-releases/stop-racism-stop-violence>

Trest zákazu vstupu. *Probační a mediační služba* [online]. Nedat. [cit. 20. 2. 2022].

Dostupné z: <https://www.pmscr.cz/pro-pachatele/trest-zakazu-vstupu/>

Violence prevention. *World Health Organization* [online]. 2022 [cit. 20. 1. 2022].

Dostupné z: <https://www.who.int/teams/social-determinants-of-health/violence-prevention>

What UEFA does. *UEFA* [online]. 2019 [cit. 26. 1. 2022]. Dostupné z:

<https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/what-uefa-does/>

Legislativní dokumenty

ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR, a. s.

Bezpečí na sportovních utkáních – Manuál pro fotbalové kluby. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor bezpečnostní politiky, 2008. s. 10, bez ISBN.

Seznam zkratk

FAČR – Fotbalová asociace České republiky

LFA – Ligová fotbalová asociace

FIFA – Mezinárodní federace fotbalových organizací

UEFA – Unie evropských fotbalových asociací